

BEIARN
kommune

Budsjett og økonomiplan 2024–2027

Utfordringsdokument 2023

Økonomiske perspektiver KOSTRA og
nøkkeltall 2022 Beiarn kommune

Innhold

Innledning	3
Befolkningsutvikling	7
Lånegjeld	24
Helse- og omsorg – en tjeneste i vekst og endring	27
Oppvekst og kultur – samarbeid på nye måter	28
Teknisk og landbruk	30
NÆRING – Kommunens rolle som næringsutvikler	32
KOSTRA og nøkkeltall 2022	34
Beiarn Kommune	34
Grunnskole	35
Barnehage	36
Pleie og omsorg	37
Kommunehelse	38
Sosiale tjenester	38
Kommunale boliger	38
Kultur og idrett	38
Vann, avløp og renovasjon	39
Brann og ulykkesvern	40
Landbruk	40
Flyktninger og integrering	41
Folkehelse	42

Forsidebilde: Rønnåhøla og Rønnåga

Foto: Adobe Stock

Innledning

«Arbeidet som utføres av kommunene betyr mye for folks hverdag. Det er kommunen som sørger for at veiene brøytes og feies og at avfallsdunkene tømmes, at det finnes barnehageplasser, at barn og unge får en god skolehverdag, at vi har en fastlege som kan gi oss medisin og at våre eldre får god omsorg. Alt dette skjer innenfor rammen av demokratiet, der vi velger folk som skal representere oss og som prioriterer hva skattepengene skal brukes til. Erfaringene fra pandemien, og nå mottak av flyktninger fra Ukraina, har vist at kommunesektoren har evne til å gjennomføre samfunnsoppdraget på en god og tillitvekkende måte, også under kraftig endrede rammevilkår.»

Slik innleder administrerende direktør i KS sine forord i forbindelse med publisering av rapporten «Status kommune 2022 – Der folk bor».

Et viktig kjennetegn ved det norske kommunesystemet er det såkalte generalistkommuneprinsippet. Dette prinsippet innebærer at alle kommuner, med svært få unntak, har de samme oppgavene uansett innbyggertall, bosettingsstruktur, økonomi eller andre kjennetegn. Som generalistkommune skal kommunene ha det samme ansvaret og håndtere de samme kravene til tjenester til sine innbyggere, ivareta planleggings- og utviklingsoppgaver i lokalsamfunnet, utføre oppgavene som myndighetsutøver, og ivareta demokratiske funksjoner.

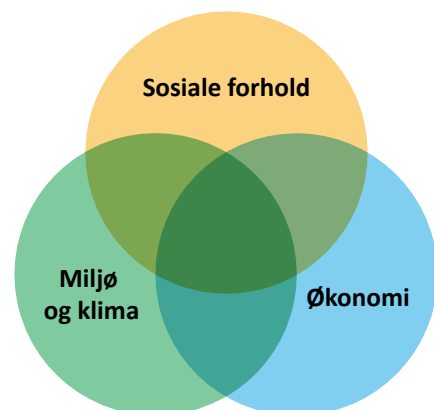
Kommunesektoren står overfor flere utfordringer som skal løses i et langsiktig perspektiv. Hvilke verktøy har vi for å vite at de valgene vi gjør i dag bidrar til ønsket utvikling? Utfordringsdokumentet er et slikt verktøy som kan hjelpe kommunen med å ta valg og legge strategier som styrker bærekraften og robustheten i møte med framtidens utfordringer. Disse utfordringene omfatter ikke bare lokale oppgaver men i økende grad også nasjonale og globale utfordringer. Det blir flere eldre personer, samtidig som det blir færre i arbeidsfør alder. Dette vil få konsekvenser for våre fremtidige tjenesteleveranser. Kommunen skal bidra til en god utvikling av lokalsamfunnet. Det handler om å se muligheter, og å legge til rette for nyskaping. Det handler om å møte den demografiske utviklingen og innbyggernes behov

for velferdstjenester. Og det handler om å være en god og bærekraftig kommune å bo og jobbe i.

De siste årene har vi sett gradvis strammere inntektsrammer gjennom rammeoverføringene fra staten. Denne utviklingen kan vi forvente vil fortsette og dette stiller store krav til omstilling og effektivisering. Samtidig ser vi at klimaendringene utfordrer oss på flere områder, både gjennom vår oppgave som planmyndighet og på beredskapsområdet. Også vi i Beiarn kommune må ta inn over oss at vi har et lokalt ansvar for de politiske prioriteringer på en lang rekke av de områdene som bærekraftmålene handler om. Eksempler på dette er helse-, sosial- og omsorgstjenester, utdanning, tekniske tjenester, beredskap, smittevern, vannforsyning, arealplanlegging og infrastruktur, kollektivtransport og tiltak for miljø.

På samtlige områder hvor vi har en samfunnsoppgave er det behov for et godt og helhetlig kunnskapsgrunnlag. Denne kunnskapen gir oss et felles utgangspunkt for å utvikle kommunen. Utfordringsdokument 2023, det sjette i rekken, søker å gi en slik oversikt og helhetlig kunnskap om vår kommune.

I 2020 ble kommuneplanens samfunnsdel rullert og vedtatt av kommunestyret. Planen, som er det viktigste verktøyet for å peke ut og styre utviklingen i ønsket retning, legger klare føringer for utviklingen av «Fremtids-Beiarn». De tre dimensjonene i en bærekraftig utvikling som planen skisserer opp er samspillet mellom;

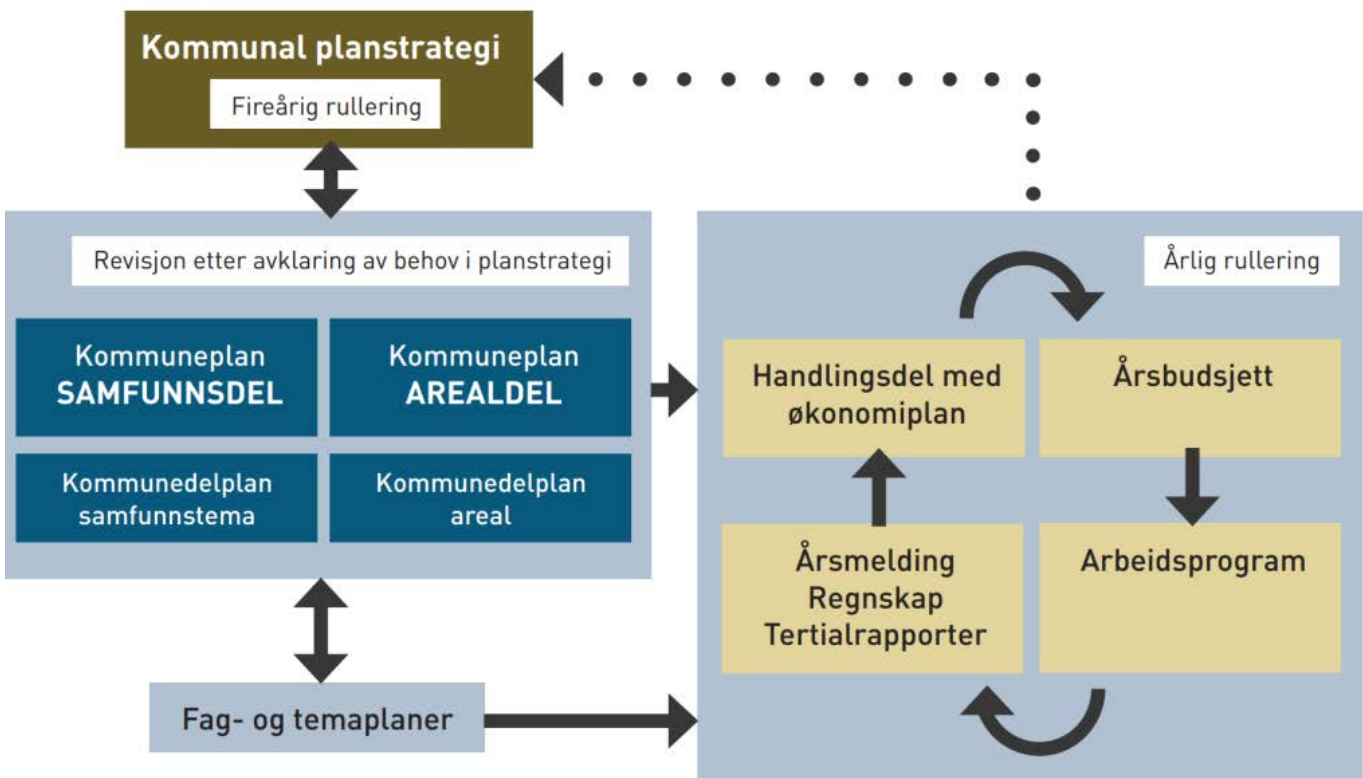

Årets utfordringsdokument vil naturligvis bygge på de føringene som ligger i ny samfunnsplan slik at dokumentet utgjør et solid kunnskapsgrunnlag for en realisering av målene i kommuneplanen.

I løpet av inneværende periode vil kommuneplanens arealdel rulleres. Arbeidet er i avsluttende fase og det kan forventes at ny arealdel kan vedtas i løpet av høsten 2023 – godt etter opprinnelig planlagt ferdigstilling.

Hva inneholder Utfordringsdokumentet

Utfordringsdokumentet er et verktøy som skal hjelpe kommunen i å tydeliggjøre utfordringsbildet og til å identifisere valg og prioriteringer kommunen kan ta for å sikre en bærekraftig sosial, økonomisk og miljømessig utvikling på lang sikt. Dette handler om å kunne møte utfordringene i et langsiktig perspektiv.

Dokumentet diskuterer mulighetsrommet som oppstår, strategiene som kan legges for å møte utfordringene og utnytte det samme mulighetsrommet, og hvilke valg kommunen kan ta allerede i dag for å styrke kommunens robusthet og bærekraft på sikt.

Dette utfordringsdokumentet skal rulleres årlig, og legges fram hvert år i juni. Det vil da markere oppstart på prosessen med handlingsplan, økonomiplan og budsjett. Hvert fjerde år kan dette også markere starten på valgkampen, og deretter på arbeid med planstrategi og revidering av kommuneplanen. Denne arbeidsmetoden er i tråd med statlig veileder for planstrategi. Se planhjulet i figuren nedenfor.

Utviklingstrender som påvirker oss

Utfordringsdokumentet tar utgangspunkt i at det er flere viktige utviklingstrender som vil påvirke oss som kommune de neste årene. Dette er utviklingstrender som også ble diskutert i regjeringens perspektivmelding 2021 (meld. St. 14 (2020-2021)):

- Demografiendringene, med en sterk økning i andelen eldre og færre yngre, vil endre etterspørselen etter kommunale tjenester.
- Miljøutfordringene gjør at kommunene må gjennomføre et grønt skifte som legger premis-

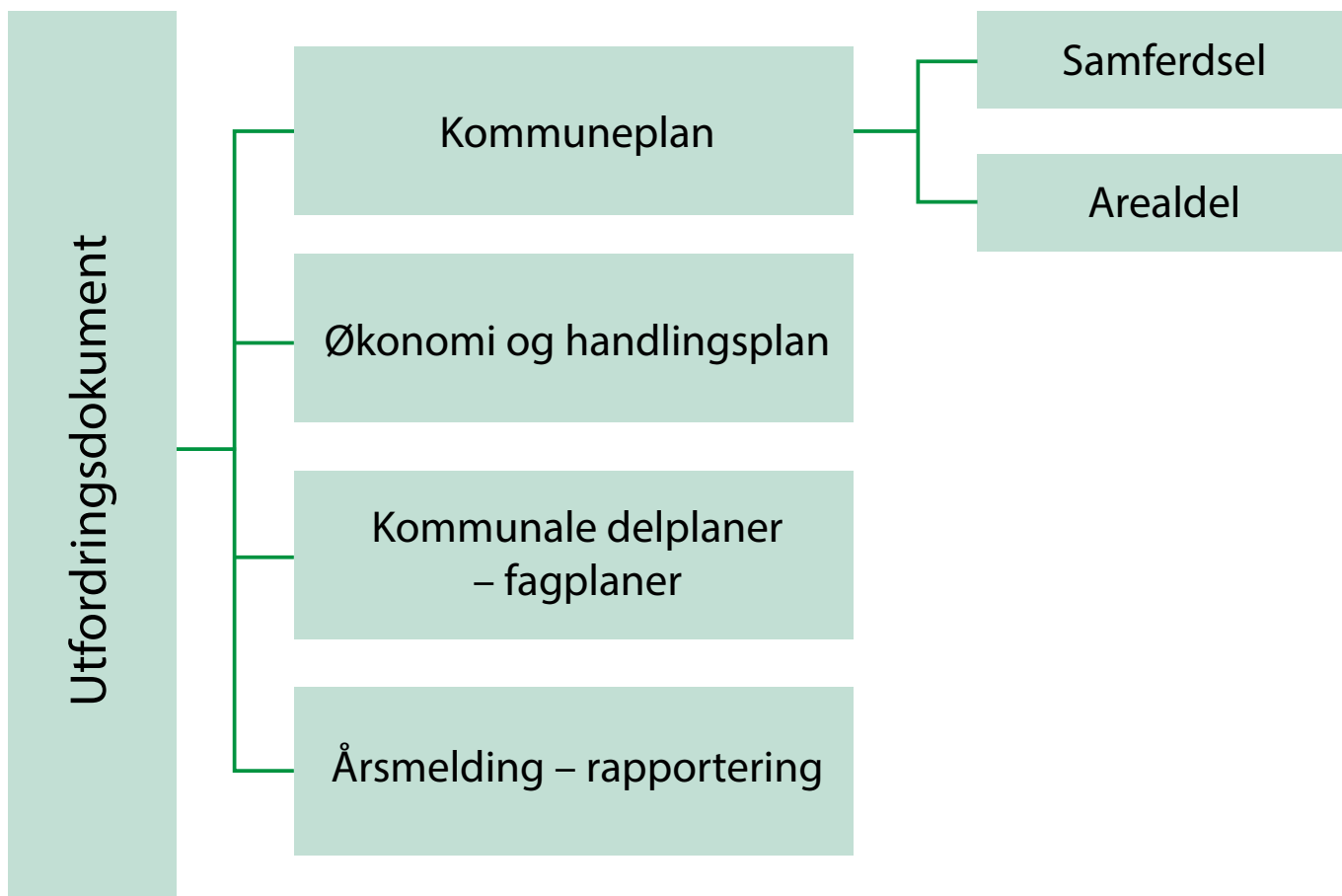
ser for utformingen av kommunens formålsbygg og tjenester. Samtidig må vi forberede oss på håndtere hyppigere og kraftigere ekstremvær.

- Den akselererende teknologiske utvikling skaper nye muligheter i tjenesteytingen, men også dilemmaer og utfordringer som må løses.
- Større økonomiske og sosiale ulikheter øker risikoen for økt utenforskap og kan forsterke ubalansen mellom de som er yrkesaktive og de som står utenfor arbeidslivet.
- Samtidig vil kommunenes utgifter øke mer og inntektene mindre enn i tiårene vi har lagt bak oss.

Utfordringsdokumentets plass i kommunens plansystem

Utfordringsdokumentet gir et overordnet kunnskapsgrunnlag for øvrige plandokumenter, og den legger føringer for utarbeidelse av alle andre kommunale planer og strategier. I dokumentet gis faglige og verdimeslige begrunnelser når man skal se sammenhenger i tjenesteytingen og hvordan

man skal gjøre gode prioriteringer. I arbeidet med andre planer kan man hente fram det langsiktige perspektivet på de store utfordringene og kan ta valg som bidrar til å etablere et handlingsrom og gode løsninger. Figuren under viser sammenhengen mellom utfordringsdokumentet og andre kommunale planer.

Kommuneplanens samfunnsdel er **det politiske grunnlag** som gir premisser for hvilke områder det er innhentet kunnskap om til utfordringsdokumentet. Bærekraftig utvikling er et overordnet tema for hele kommuneplanen. Hovedsatsingsområdene kobles opp mot dimensjonene sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft som i sammenheng utgjør FNs bærekraftsmål. Sammen med befolkningsutviklingen behandles dette kunnskapsgrunnlaget innledningsvis. Inneværende kommuneplans tre hovedmål;

- Skape et attraktivt og robust livsmiljø for unge og unge familier
- «Leve hele livet» - livskvalitet og god folkehelse for alle innbyggere
- Sikre et bærekraftig samfunn

beskriver det strategiske retningsvalget for samfunnsutviklingen i Beiarn og utgjør dokumentets tematiske inndeling.

Den røde tråden i dokumentet

Utfordringsdokumentet er søkt bygd opp gjennom en struktur og metode som skal bidra til å øke kunnskapen om handlingsrommet kommunen har i møtet med utviklingstrendene, og bevisstheten om at gode strategier bør legges allerede nå for å utvikle et godt samfunn i 2030. Innholdet i meldingen er strukturert med utgangspunkt i at det skal være en «rød tråd», fra bakgrunn og utviklingskontekst, til en økonomisk ståsted- og mulighetsanalyse, før strategier og tiltak kommunen kan gjennomføre, skal drøftes.

Statistikk og metode

For å velge riktige strategier og tiltak for å møte utfordringene må kommunens administrasjon og politikere ha et godt kunnskapsgrunnlag for planer og beslutninger. Av og til er heller ikke realitetene slik vi tror de er, eller hvordan de tilsynelatende er i den praktiske hverdagen.

I mange sammenhenger kan statistikk gi pekepinn på retningen samfunnsutviklingen går i. Den vil likevel aldri gi et helhetlig virkelighetsbilde. Erfaringsbasert kunnskap fra kommunens fagkompetanse er et viktig supplement om forhold i Beiarsamfunnet. I tillegg er det viktig at kommune-organisasjonen og lokalsamfunnet drøfter hva som er forutsetninger for en bærekraftig utvikling for kommunen som helhet.

Utviklingstrekk underbygges med statistikk der denne fins, hovedsakelig hentet fra Statistisk

sentralbyrå sin KOSTRA-database og bearbeidet gjennom Framsikt. Som standard brukes statistikk fra de fire siste årene. Der ikke annet er angitt er det brukt SSB sin KOSTRA-database, der en sammenlikner med gruppe 6 («sammenliknbare kommuner»), et utvalg av sammenliknbare komuner som har rapportert inn KOSTRA tall for 2022, Kostragruppe 6 og Nordland. En har både brukt utgiftstall fra KOSTRA, samt tall på tjeneste-produksjon (dekningsgrader mv). I forbindelse med beregningen av utgiftstallene er disse justert for utgiftsbehov i Beiarn kommune, i henhold til KMD 1,4825 på landsbasis for 2024.

En må imidlertid være klar over at det er svakheter med statistikken. For å unngå feiltolkninger kreves det at en setter seg godt inn i hva statistikken faktisk kan si noe om før man tar den i bruk.

Så, hvordan står det egentlig til i vår kommune og hvilke utfordringer står vi overfor i årene som kommer?

Befolkningsutvikling

Befolkningsframskrivninger er et nyttig verktøy i planleggingen for framtidige behov. Det er umulig og forutsi den framtidige utviklingen helt nøyaktig. Flytting, fruktbarhet, dødelighet og innvandring er usikkerhetskilder når en lager prognoser.

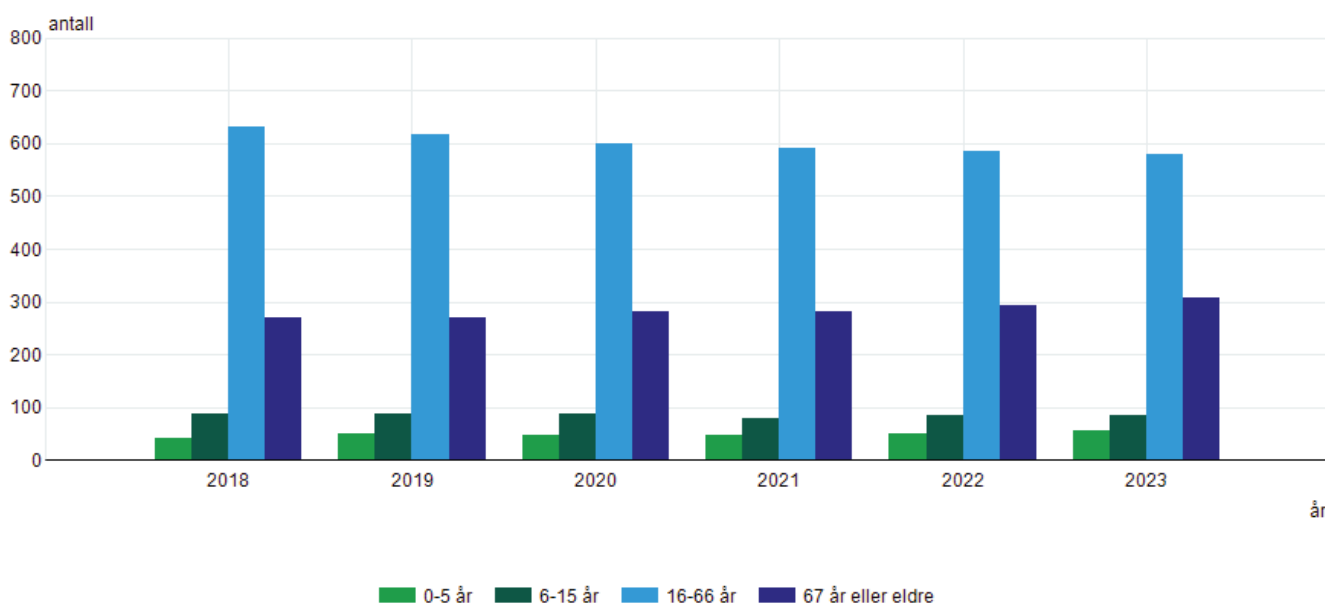
Befolkning

Kunnskap om befolknings sammensetninger og utviklingen av denne danner grunnlaget for plan-

legging av fremtidens tjenestebehov og hvilke hensyn som skal eller bør ivaretas. Denne kunnskapen ligger til grunn for å forstå folkehelseutfordringer og er et utgangspunkt for å vurdere muligheter og utfordringer i fremtiden.

Når vi tar utgangspunkt i hovedtall for Beiarn ser vi klart at befolknings sammensetningen allerede har gjennomgått store endringer de siste 20 årene. Vi har sett en kraftigere nedgang for barn og unge og tilsvarende økning over 67 år.

07459: Befolkning, etter alder og år. Beiarn, Personer.

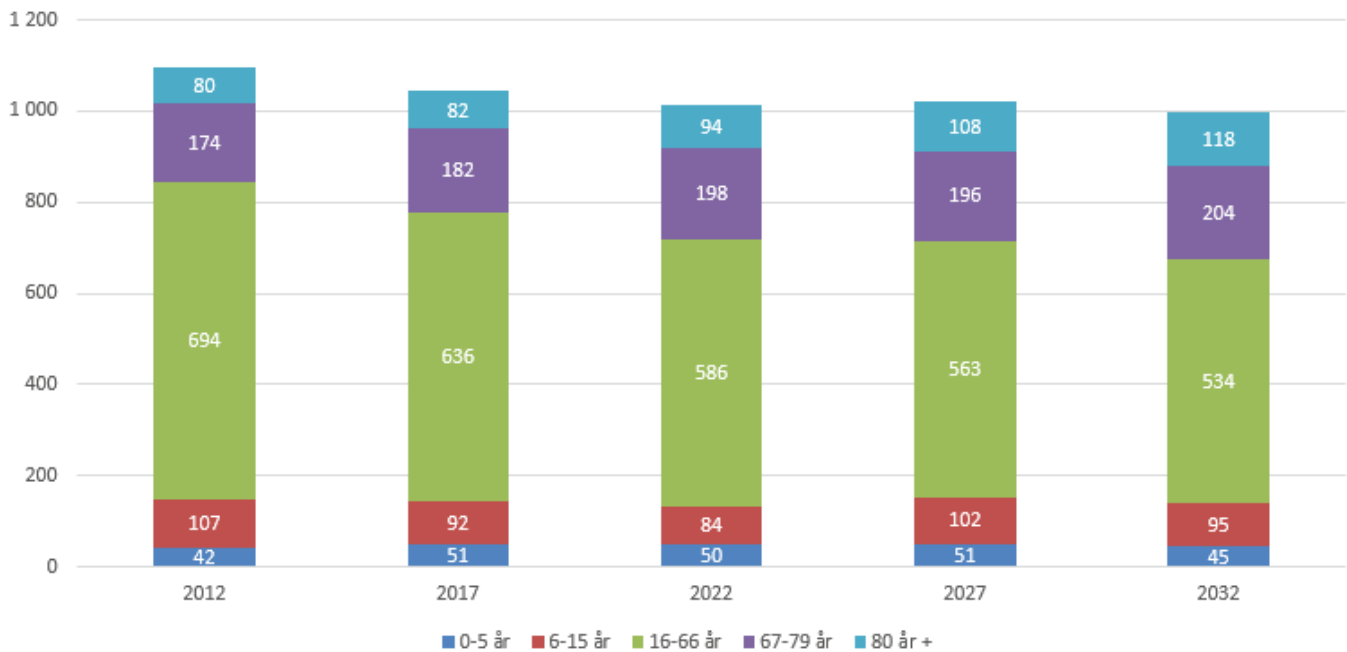
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabellen nedenfor viser befolknings sammensetningen basert på Hovedalternativet til SSB for Beiarn.

Innbyggersammensetning i kommunen

Fremskrivning med SSB MMMM-alternativ TBU metode / kommunens egne tall

Beiarn har gjennom mange år hatt en nedgang i befolkningen. Prognosene fra SSB tilsier da også at samlet befolkning vil reduseres også for de kommende årene. Vi kunne ønsket at det hadde vært en relativt stabil sammensetning av de ulike alders-gruppene i perioden, men realiteten er at andelen eldre over 67 år øker.

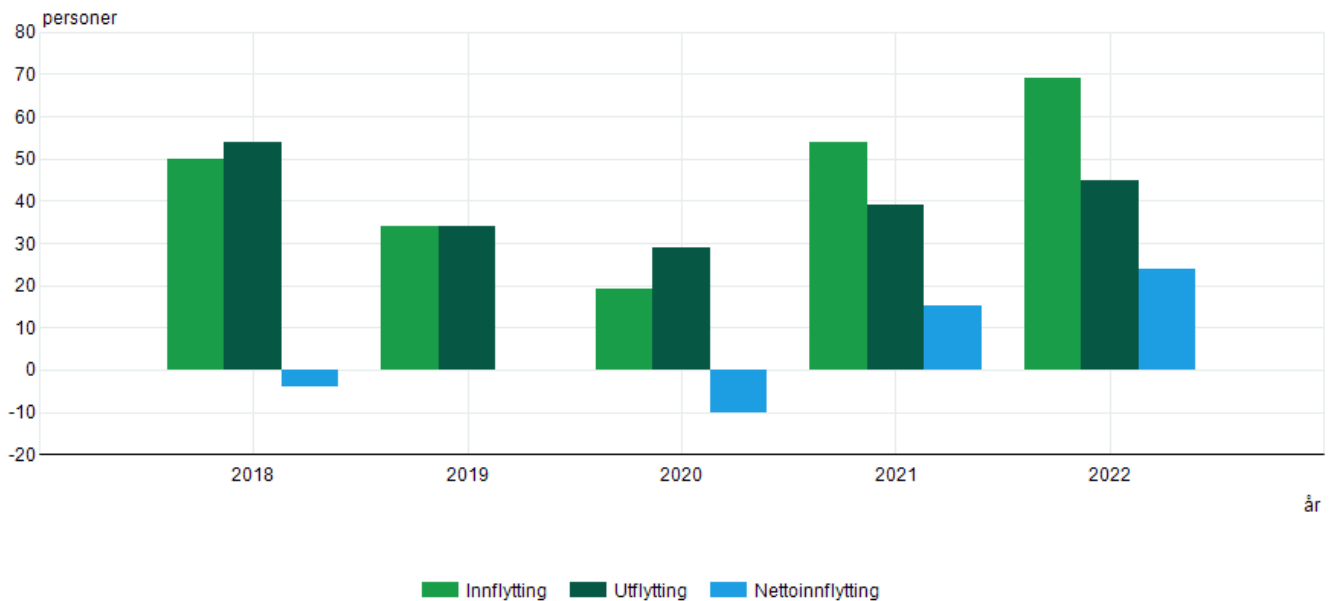
Når vi detaljerer demografiutviklingen for kommunen ser vi at prognosene gir en relativ stabilitet i aldergruppen 0–15 år mens den store endringen skjer et økende antall eldre over 67 år og en reduksjon i antall yrkesaktive personer. Samlet sett fortsetter innbyggertallet å synke og antas å ligge på et nivå 996 innbyggere i 2032.

Fremskrivningen fra SSB viser at den yrkesaktive aldersgruppen (20–69 år) er den gruppen som i

antall vil ha den største reduksjonen med rundt 9%. Dette vil kunne medføre at det for Beiarn som samfunn vil være kritisk at man lykkes med å gjennomføre tilstrekkelig ny rekruttering av arbeidskraft og at denne arbeidskraften utgjøres av nye innbyggere som flytter til Beiarn. Ny tilflytting krever at vi er i stand til å tiltrekke oss nye innbyggere i sterk konkurranse med våre nabokommuner, ikke minst Bodø kommune som regionsenter.

Som tabellen på neste side viser, så har vi et betydelig antall personer i årlig mobilitet. Faktisk så er så mye som 6–9% av kommunens innbyggere på flyttefot hvert år. I sum i årene før 2021 har vi hatt negativ flyttebalanse mens de to siste årene har vært preget av positiv flyttebalanse. For 2022 gjelder dette i stor grad tilflytting av Ukrainske flyktninger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det økende behovet for ekstern arbeidskraft i prognoseperioden vil med rette strategiske grep kunne medføre at Beiam har et potensial for å

oppretholde en større stabilitet i innbyggertallet enn det som fremkommer av en ren fremskrivning fra SSB.

Utfordringer Befolkning

- Fram mot 2032 vil antallet «yngre eldre» (alderen 67-79 år) holdes på et stabilt nivå. Denne gruppen bør i større grad ses på som en ressurs for samfunnet
- Fram mot 2032 vil antallet «eldre eldre» (80 år og over) øker med rundt 25 prosent. I denne gruppen øker ofte omsorgsbehov med økende alder.

Demografiutgifter

Demografi innebærer ikke bare en endring av befolkningsstatistikken men har direkte betydning for kommunens tjenestenivå i årene fremover. Sentralt i å kunne fastsette kommunens frem-

tidige demografiutgifter er derfor å beregne et anslag for hva befolkningsframskrivninger vil kunne komme til å bety for kommunens brutto utgiftsbehov til sentrale velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorgstjenester.

Utfordringer Demografiutgifter

- Samlede demografiutgifter forventes å øke med Mnok 7,5 i den kommende 10-års perioden. Det er spesielt innenfor Pleie og Omsorg vi ser en økning mens utgiftene til skole og barnehage vil ha en svak fallende tendens.
- Vi må i større grad sørge for at endringer i demografi får direkte effekt for det enkelte rammeområdes ressursbruk. I tillegg må vi hente inn netto effektivisering gjennom driften for å kunne finansiere fremtidig netto økte utgifter.
- Hvordan kan kommunen omstille sin virksomhet på kritiske tjeneste- og velferdsområder på en slik måte at det skapes en merverdi for kommunens innbyggere i tråd med Kommuneplanens tre hovedmål?

Vi blir stadig eldre. Det tyder på bedre helse og på mange måter bedre liv. Samtidig gir det utfordringer for bærekraften i våre velferdsordninger.

KS har utarbeidet en slik regnearkmodell, basert på Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBUs) metodikk og

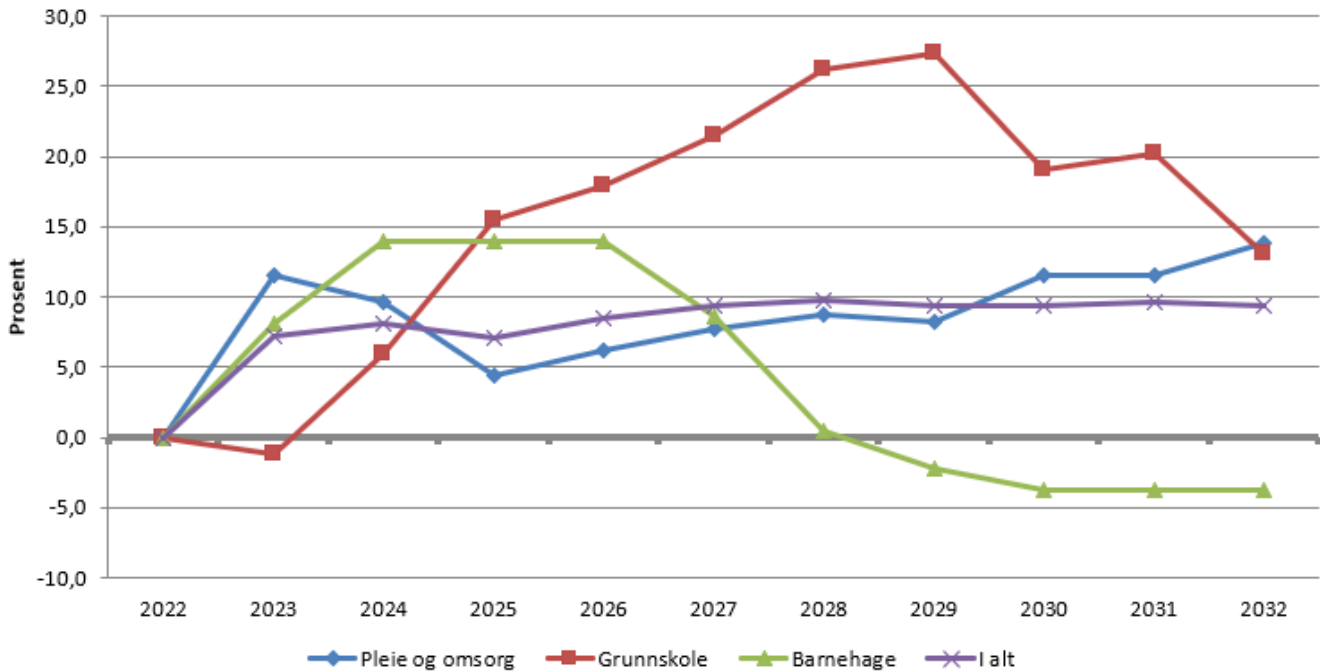
forutsetninger. Vi legger denne til grunn for den kommende gjennomgangen av kommunens forventede endringer i demografikostnader.

Beregningene baseres på analyser av hvordan kommunesektorens utgifter faktisk fordeler seg på individrettede velferdstjenester til de ulike aldersgruppene. De bygger altså ikke på noen sen-

tralt fastsatt norm for tjenestetilbudet. Det legges videre til grunn konstante gjennomsnittskostnader, uendret standard, uendret produktivitet og uendret dekningsgrad. Høyere dekningsgrad eller høyere standard vil isolert sett trekke i retning av økte utgifter, mens økt produktivitet vil trekke i retning av reduserte utgifter.

Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2022 - 2032

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Beregningene ovenfor illustrerer hvilken utvikling – og utfordringer – som ligger i behovet for omprioritering av kommunens ressurser innen områdene Oppvekst og Pleie og Omsorg.

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendring

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM BEIARN
2023	4 782	-157	688	-105	149	-20	5 337
2024	-798	944	496	19	8	62	731
2025	-2 149	1 258	0	45	-50	104	-792
2026	726	315	0	-52	23	32	1 044
2027	633	472	-459	2	-12	7	643
2028	424	629	-688	-75	24	7	320
2029	-211	157	-229	-9	-24	-1	-317
2030	1 368	-1 101	-128	-63	45	-89	32
2031	4	157	0	-8	-27	14	140
2032	902	-944	0	-78	32	-62	-150
Sum 2023-2032	5 681	1 730	-320	-324	168	54	6 989

Samlede demografiutgifter øker i de nærmeste 10 årene med nærmere M nok 7. Omregnet til netto driftsrammer for budsjettåret 2024/2025 så ser vi imidlertid at disse holdes tilnærmet uforandret. I de lange perspektiv så vil netto utgiftsramme til Pleie og Omsorg øke betydelig mens rammene til drift av grunnskole og barnehage forventes å holdes på et stabilt nivå samlet sett.

Gjennom sammenslåing av skolene fra og med høsten 2020 er det lagt et godt grunnlag for å kunne oppnå en effektiv ressursbruk. Likeledes bør ferdigstilling av ny barnehage på Tollå gi langsiktige mulighetene for en mere effektiv drift av barnehagesektoren. Vedtaket høsten 2020 om bygging av ny skole sentralt plassert i kommunen legger videre et viktig grunnlag for en mulighetene for en effektiv drift av grunnskolen i Beiarn i fremtiden.

De overordnede styringssignaler

Kommunene har et bredt ansvar for grunnleggende tjenester som er viktige i innbyggernes hverdag. Dette omfatter bl.a. barnehager, skole, helse- og omsorgstjenester, renovasjon og teknisk infrastruktur som veier, vann og avløp. Gode og forutsigbare økonomiske rammer er en forutsetning for at kommunene skal kunne levere de tjenestene som innbyggerne etterspør og har krav på.

Det er gjennom inntektsfordelingen at staten bidrar til å gi kommunen økonomiske rammer for å levere disse grunnleggende tjenestene og bidra til at vi som kommune har et handlingsrom til å utforme tjenestene i tråd med lokale behov og prioriteringer.

På denne bakgrunn vil vi i det følgende oppsummere noen av de grunnleggende styringssignalene som fremkommer gjennom sentrale kilder som legger føringer for den langsiktige inntektsfordelingen til kommunesektoren.

Hvordan kan de langsiktige utfordringene i kommunesektoren møtes? *(kilde Prop. 192 S (2020–2021))*

Regjeringen la i februar i år frem Perspektivmeldingen 2021. Meldingen drøfter viktige utfordringer for norsk økonomi, for offentlige finanser og for videreføringen av de norske velferdsordningene i et langsiktig perspektiv.

I årene fremover vil handlingsrommet i statsbudsjettet bli mindre. Det blir flere eldre, noe som vil gi en vekst i utgifter til helse- og omsorgstjenester og til pensjonsutbetalinger. For kommunene vil dette bety vekst i utgifter til pleie- og omsorgstjenesten, og at arbeidskraftbehovet øker innenfor sektoren. Samtidig vil det bli relativt færre i yrkesaktiv alder, noe som også betyr at veksten i skatteinntekter vil avta.

Regjeringens strategier

For at innbyggerne også på lang sikt skal kunne få gode velferdstjenester, må det gjøres noen grep. Slik kan regjeringens strategier for å møte utfordringene oppsummeres:

- Skape flere jobber
- Verdiskaping og jevn fordeling sikres gjennom at flest mulig er i arbeid
- En effektiv og fremtidsrettet offentlig sektor
- Klima- og miljøutfordringene må møtes med en offensiv politikk

Disse utviklingstrendene utfordrer oss, og for å opprettholde vår velferd må vi finne nye løsninger.

Samtidig er det et potensiale i disse utviklingstrendene. Norge er godt posisjonert for fremtiden gjennom en høyt kvalifisert arbeidskraft, har svært høy produktivitet, og gode økonomiske og naturgitte forutsetninger. Men for å utnytte disse fordelene må vi forberede oss på endring og ta riktige valg.

For å møte samfunnsutfordringene må vi **jobbe smartere. Innovasjon, digitalisering og bruk av ny teknologi** er helt sentralt. Regjeringen vil legge til rette for at innovasjon kan skje gjennom å gi kommunene handlingsrom og insentiver til å innovere.

Kommunesektoren må ha god økonomi for fortsatt kunne gi gode tjenester og satse på fremtidens løsninger. Dette oppnås best med **mer rammefinansiering og mindre øremerking**, slik at kommunene kan finne lokalt tilpassede løsninger og beholde gevinsten når ting gjøres smartere. Den statlige styringen av kommunesektoren bør baseres på mer målstyring og mindre detaljstyring. Regjeringen ønsker å sette overordnede mål, og har tillit til at kommunene finner gode måter å nå disse målene på.

Stortingsmeldinger og statlige føringer *(Kilde; KS Konsulentene)*

Vi har to stortingsmeldinger som beskriver hvordan vi kan løse en del av utfordringene som beskrives i perspektivmeldingen. Stortingsmelding 6 (2019-2020) **Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO**, dreier seg om tidlig innsats, inkluderende fellesskap og samhandling mellom tjenester. Den har mye til felles med Stortingsmelding 15 (2017-2018) **Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre**.

Selv om den første dreier seg om tjenester innen oppvekst og den andre handler om framtidens eldreomsorg, har de begge et sterkt søkelys på det forebyggende arbeidet. Skal vi ha et bærekraftig samfunn i framtida, må vi forebygge mange av de utfordringene vi ser i dag. Ved å arbeide med livsmestring for de unge og et best mulig funksjonsnivå for de eldre, vil man kunne øke livskvaliteten samtidig som behovet for hjelp fra det offentlige vil bli betydelig redusert.

Hovedtiltakene som foreslås i Stortingsmelding 6

er å iverksette tidlig innsats gjennom handlingsplikt, flytte kompetanse nærmere brukeren og bedre samhandling mellom instanser og med barn og deres foresatte. Dette betinger nye arbeidsformer, det betinger holdningsendringer og at ledelse på alle nivåer har kompetanse og gjennomføringskraft til å iverksette endringene.

Handlingsplikt
Samhandling
Tidlig innsats

Det viktigste bidraget for å hindre utenforskap er en oppvekstsektor som samhandler, har kompetanse til å oppdage og handle og som finner gode løsninger sammen med barn/unge og deres familier.

Kommunen har store muligheter for å få flere ut i arbeid og til å være med og løse framtidens samfunnsfloker ved å samle ressursene og holde fokus på dette i alle nivå i organisasjonen.

Denne stortingsmeldingen blir fulgt opp med en oppvekstreform og endringer i lovverket som setter lovkrav til nye handlinger.

Stortingsmelding 15, også kalt for en kvalitetsreform for eldre, viser hvordan kommunen kan arbeide for at flere eldre kan holde seg friske og funksjonsfriske lenger og hvordan tjenestene kan arbeide forebyggende og nytenkende for å lykkes med dette. Som i oppvekst er samhandling om kompetanse og ressurser et viktig grep, det samme er tidlig innsats og brukermedvirkning. Dette betinger også holdningsendringer, ny kunnskap og aktive ledergrep på alle nivå. Stortingsmelding 15 har tydelige og konkrete beskrivelser på hvilke grep kommunen kan ta for å redusere behovet for sykehjems plasser og å mobilisere til en aktiv alderdom. Eksempler på dette er:

- Involvere eldre i å planlegge og utforme lokalsamfunn og nærmiljø
- Tilrettelegging i egen bolig for å kunne bo der lenger
- Se på eldre som ressurser, både i eget liv, men også som bidragsytere i lokalsamfunnet og på institusjoner
- Organisere daglige aktiviteter til eldre for å minske passivitet og øke funksjonalitet
- Etablere møteplasser mellom unge og eldre og organisere aktiviteter på tvers av generasjoner.

- Sykehjem og omsorgsboliger bør bygges slik at de er en del av lokalmiljøet
- Næringsrik mat, tilpasset den enkelte og måltider med godt sosialt miljø for å øke trivsel og appetitt.
- Kompetanse på ernæring, kjøkken og matfag.
- Kompetanse og aktiviteter innen hverdagsmestring
- Proaktive tjenester som aktivt oppsøker og kartlegger behov. Gir veiledning.
- Målrettet bruk av fysisk trening og miljøterapeutiske metoder.

Medvirkning
Aktivitet
Eldre som ressurser

«Leve hele livet» blir fulgt opp med Kompetanseløftet 2025, Demensplan 2025, pårørendestrategien og nasjonal ernæringsplan. Det er laget en rekke artikler, veiledere og kunnskapsmaterieell om dette viktige emnet.

Kapasitet, kompetanse og kommunestruktur

De overordnede og langsiktige føringene for kommunenorge peker fortsatt på behovet for en mere fremtidsrettet kommunestruktur. Det er grunn til å anta at dette legges til grunn for føringene for de langsiktige økonomiske rammebetingelsene for kommunenorge.

Statsforvalternes årsrapporter for 2020 synliggjør at det fortsatt er utfordringer med kapasitet og kompetanse i mange kommuner, og at det er nødvendig å fortsette arbeidet med endringer i kommunestrukturen. Statsforvalteren i Nordland skriver blant annet i sin årsrapport følgende;

«Mange av kommunene i Nordland er i en negativ spiral med befolkningsnedgang, trangere kommuneøkonomi og behov for å ta ned driften. Kommunene prioriterer ikke den overordnede kommuneplanleggingen i tilstrekkelig grad. I valget mellom sårt tiltrengt aktivitet blir hensynet til allmenne interesser og bærekraftsprinsippene ofte nedprioritert. Dette medfører at arealdisponeringen i flere kommuner i stor grad ser ut til å bli styrt av utbyggingsinteresser og ikke som en del av en overordnet plan for utviklingen i hver enkelt kommune. Dette resulterer ofte i konflikter med nasjonale

rammer for planleggingen, herunder strandso-nevern, friluftsliv, naturmangfold, reindrift og landbruk. En stabil økning i antall dispensasjo-ner de siste ti år er med på å svekke en styrt og helhetlig arealplanlegging.

Mye av planleggingen i fylket er ellers fragmen-tert og bygger ikke på helhetlige overordnede kommunale planer. Årsaken til dette er sam-mensatt, men hovedårsaken er gamle planer, manglende kapasitet og plankompetanse i kommunene.»

I **kommuneproposisjonene nr. 192** S side 39 som ble lagt frem i forbindelse med revidert nasjo-nalbudsjettt for 2021 fremmhever departementet blant annet følgende effekt av gjennomført end-ring av kommunestruktur;

«Sammenslåingen har gitt større robusthet innenfor de fleste fagområder, noe som har vist seg å være en styrke det siste året hvor bered-skap og nye oppdrag har preget hverdagen.

Bredere kunnskap, større miljø for kunnskaps-delning og diskusjoner som gir bedre faglige leveranser. Større fagmiljøer er positivt og gir mer handlekraft i utvikling av tjenestene. Større fagmiljøer gir også flere muligheter til differen-siering av tjenestetilbudet som kan bidra til økt kvalitet og effektivisering og samtidig attraktivt for ansatte med spesialkompetanse.»

De samme overordnede signalene fremkommer gjennom **Persektivmeldingen 2021** (meld. St. 14 (2020-2021)). Meldingen legges frem hvert 4. år og drøfter viktige utfordringer for norsk økonomi, for offentlige finanser og for videreføring av de norske velferdsordningene i et langsiktig perspektiv.

Inntektssystemutvalgets konklusjon

Inntektssystemutvalget ble nedsatt i mai 2020. Utvalget leverte sin utredning til Kommunal- og distriktsdepartementet 29. august 2022.

Inntektssystemet består i dag av tre hovedele-menter:

- innbyggertilskuddet med en utgiftsutjevning
- ulike regionalpolitisk begrunnede tilskudd
- omfordeling av skatteinntekter

Utvalget mener dagens inntektssystem i hoved-sak fungerer godt. Det er imidlertid flere år siden forrige helhetlige revisjon av inntektssystemet, og

systemet bør gjennomgås med jevne mellomrom. Utvalget har i sitt arbeid lagt vekt på at inntekts-systemet skal sørge for at kommunene settes i stand til å tilby likeverdige tjenester til sine inn-byggere, og anbefaler flere endringer som i sum kan bidra til dette.

Utvalget ble i et tilleggsmandat bedt om å vur-dere om dagens system for inntektsutjevning er forenlig med kommunenes mulighet til å sette skattesatser på inntekts- og formuesskatten som er lavere enn maksimalsatsen. Utvalget mener primært at skattesatsene for skatt på inntekt og formue bør være faste satser, og at kommunene ikke bør ha mulighet til å endre disse. Dersom kommunene fortsatt skal ha muligheten til å sette ulike skattesatser, mener utvalget det må sørges for at kommuner som reduserer satsen ikke får kompensasjon for dette.

Gjennom utgiftsutjevningen utjevnes variasjoner i kommunenes kostnader ved å tilby kommunale tjenester. Utgiftsutjevningen er svært viktig for at alle kommuner skal settes i stand til å tilby like-verdige tjenester til sine innbyggere, og utvalget mener at det fortsatt bør være full utjevning av ufrivillige kostnadsforskjeller mellom kommunene.

Utvalget mener at det fortsatt er behov for noen regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet, men at omfanget av slike tilskudd bør begrenses, og i større grad målrettes mot kommuner med sær-skilte utfordringer. Utvalget anbefaler å videreføre dagens to distriktstilskudd, med noen justeringer, og at det gis et særskilt tilskudd til kommuner som er sentre i sin landsdel. Utvalget anbefaler å avvikle dagens regionsentertilskudd og tilskuddet til kommuner med særlig høy befolkningsvekst.

Utvalget legger vekt på at mest mulig av ramme-tilskuddet bør fordeles etter de faste kriteriene i inntektssystemet, og foreslår derfor en reduksjon i skjønnstilskuddet og saker som gis med særskilt fordeling. Utvalget mener også at innretningen av det øremerkede tilskuddet for ressurskrevende tjenester bør vurderes endret, slik at ordningen i større grad ser på de totale utgiftene for kommu-nen, og slik innrettes mer i tråd med prinsippene for inntektssystemet.

Samlet sett gir disse sentrale offentlige doku-ment og prosesser signaler som vi må forvente vil påvirke vårt handlingsrom som liten kom-mune, dette til tross for den finansielle særstilling som Beiarn har i kommunal sammenheng. For å avhjelpe de identifiserte utfordringene som

er skissert ovenfor er det derfor viktig at vi som organisasjon fortsatt er i stand til å bygge strategiske allianser mot våre nabokommuner slik at vi samlet sett kan utfylle våre styrker og svakheter som små uavhengige kommuner i fremtiden. Det må blant annet forventes at det vil være et økende behov for spesialisering av tjenesteproduksjonen i fremtiden – ut over de samarbeid vi ser i dag. For å lykkes i denne utviklingen må vi også som en av de minste kommunene i Nordland være fremoverlente slik at vi ikke i fremtiden alltid blir netto kjøpere av felles kommunale tjenester av ulik karakter.

Forventet utvikling i frie inntekter, pensjon og netto finansutgifter

Utfordringsdokumentet baserer seg på kommuneøkonomiproposisjonen 2024 og revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2023. Basert på dette har KS oppdatert sin prognosemodell for skatteinntekter og rammetilskudd for den enkelte kommune, og vi baserer anslagene våre på denne oppdaterte modellen.

Kommunens frie inntekter består av:

- Skatteinntekter
- Inntektsutjevnerende tilskudd (skatteutjevning)
- Rammetilskudd fra staten (utgiftsutjevning)
- Eiendomsskatteinntekter
- Inntekter fra konsesjonskraft og andre kraftinntekter
- Integreringstilskudd og rentekompensasjon

I dette utfordringsdokumentet for 2024 - 2027 oppgis alle inntektsanslag og utgiftsrammer, med unntak av finansområdet (renter og avdrag), i faste 2023-kroner. Kompensasjon for lønns- og prisvekst (måles av SSB og Finansdepartementet for kommunesektoren) kommer dermed i tillegg til de oppgitte størrelsene. Størrelsen på kompensasjonen framkommer i de årlige statsbudsjetter. Kompensasjon for lønns- og prisvekst gir ikke noe grunnlag for å endre aktivitetsnivået.

De økonomiske hovedelementene i regjeringens forslag til kommuneopplegget for 2024 og endringsforslag for 2023 oppsummeres i det følgende;

Endringer i det økonomiske opplegget for 2023.

- Anslaget for skatt på inntekt og formue er i RNB 2023 økt med 3,9 mrd. kroner sammenlignet med skatteanslaget i vedtatt statsbudsjett.
- Lønns- og prisveksten (kommunal deflator) anslås i RNB til 5,2 prosent, opp fra 3,7 prosent i vedtatt statsbudsjett. Dette gir en anslått gjenstående utgiftsvekst for kommunene med 1,6 mrd. kroner når de økte skatteinntektene med uendret skatteopplegg (4,1 mrd. kroner) er trukket fra. Kommunene kompenseres for denne gjenstående utgiftsveksten gjennom en økning i rammetilskuddet på 1,6 mrd. kroner fordelt etter kostnadsnøkkelen i utgiftsutjevningen.
- Regjeringen foreslår i tillegg å øke rammetilskuddet til kommunene i 2023 med 0,5 mrd. kroner utover kompensasjonen for lønns- og prisvekst. Midlene fordeles slik at kommuner med lavere skatteinngang per innbygger får en større andel enn innbyggertallet skulle tilsi.
- Stortingets behandling av RNB 2023 medførte en økning av de veiledende sosialhjelpssatsene med 10 prosent fra 1. juli 2023. For å kompensere for kommunenes merutgifter er rammetilskuddet økt med 284 mill. kroner i 2023.

Det økonomiske opplegget for 2024.

Regjeringen legger opp til en realvekst i frie inntekter med 4,4- 4,7 mrd. kroner for kommunene i 2024. Av realveksten er om lag 3,0 mrd. kroner relatert til økte utgifter som følge av befolkningsendringer (demografiskompensasjon) mens 1,1 mrd. kroner er relatert til økte pensjonskostnader. Realveksten utover kompensasjon for demografi og pensjon er dermed 0,3 - 0,6 mrd. kroner. Av denne veksten er 0,15 mrd. kroner begrunnet i satsing i kommunene innen psykisk helse og rus.

Andre saker som er omtalt i kommuneopplegget

I kommuneopplegget 2024 er det i kapittel 8 omtale av saker som gjelder oppgavefordeling og regelverk. Flere av sakene vil kunne ha økonomisk betydning for kommunene, og dermed også kunne medføre endringer i rammetilskuddet for 2024 utover det som er innarbeidet i denne modellen. Dette gjelder bl.a.

- Ny opplæringslov skal etter planen tre i kraft høsten 2024.

- Forslag om å lovfeste at unge ikke kan bosettes i sykehjem mot sin vilje. Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring et lovforslag som innebærer at ingen pasienter under 50 år skal bosettes på sykehjem mv. mot sin egen, eventuelt pårørendes, vilje.
- Barnevernsreformen - overgangsordning rammetilskudd. I kommuneproposisjonen vises det til at denne overgangsordningen varer ut 2024, og at alle midlene fra og med 2025 vil fordeles etter kostnadsnøkkelen for barnevern.

Årene 2025 – 2027.

Det gis i statsbudsjettet ikke noe tallanslag for hvilken realvekst som kan forventes i årene 2025 – 2027. I prognosemodellen der det derfor ikke lagt inn noen anslag for generell realvekst i disse årene.

I fordelingen av anslaget mellom skatt og ramme-

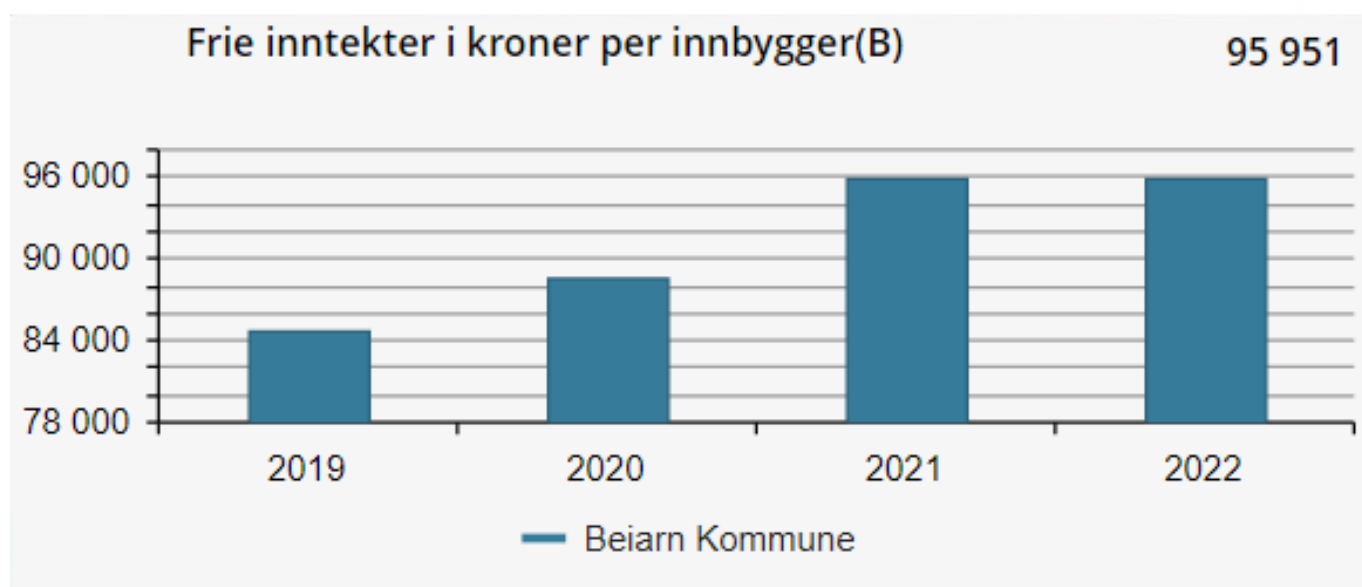
tilskudd for 2024 er det i kommuneproposisjonen lagt til grunn at skatteinntektene (inkl. eiendoms-skatt) skal utgjøre omlag 40 pst av kommunens samlede inntekter. Prognosemodellen bygger på denne forutsetningen.

Frie inntekter

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 72 prosent (77 prosent når en inkluderer moms-kompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut de økonomiske forutsetningene for at kommunene skal kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Historiske frie inntekter fremkommer som følger:

Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Siden vi ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2023 før i januar 2024, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2023 vil være. Det presiseres derfor at det angitte

nivået på frie inntekter er et anslag. Basert på kommuneøkonomiproposisjon 2024 og RNB 2023 anslår vi en utvikling i kommunens inntekter fra skatt på inntekt og formue og rammetilskudd, fordelt på inntekts- og utgiftsutjevning, som følger:

BEIARN		1839					PROGNOSE				
2023-prisnivå for årene 2024-2027		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1000 kr											
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)		24 485	25 278	25 986	25 009	26 029	28 133	29 272	29 468	29 469	29 470
Utgiftsutjevningen		20 692	21 625	23 181	25 763	25 646	29 360	32 205	32 092	32 092	32 093
Overgangsordning - INGAR		-74	-54	-56	-38	-3	-41	-	-	-	-
Saker særskilt ford (inkl. trekk konsesjonskraft, per grunnskole, helsestasjon skolehelse, barnevernsreform, bortfall eiendomsskatt og arbavg)		504	537	729	220	403	1 044	1 044	652	652	652
Nord-Norge-tilskudd/Namdalstilskudd		1 784	1 809	1 852	1 893	1 859	1 953	1 982	2 028	2 028	2 028
Storbytilskudd		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Småkommunetillegg		5 543	5 698	5 875	6 034	6 034	6 257	6 257	6 257	6 257	6 257
Veksttilskudd		-	-	-	-	-	-	-	207	-	-
Ordinært skjønn		854	380	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekstra skjønn fra KDD - ressurskrevende tjenester											
Koronapandemi - ekstra skjønn fra departementet						2 800					
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C				1 502	3 618	1 131	25				
Stortinget saldering budsjett 2023							133				
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022						329					
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2022		30	-42		51	-25					
RNB 2018 - 2023 (utenom koronapandemi) m.v.		2	14	317	46	-1 561	609				
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)		20				16					
Sum rammetilskudd uten inntektsutj og ekstra skjønn statsforvalter		53 840	55 244	59 387	62 596	62 658	67 473	70 760	70 704	70 498	70 500
Netto inntektsutjevning		2 895	3 101	2 242	4 578	7 410	5 211	5 520	5 520	5 520	5 520
Sum rammetilskudd før ekstra skjønn fra statsforvalteren		56 735	58 345	61 629	67 174	70 068	72 684	76 280	76 224	76 018	76 020
Rammetilskudd - endring i %			2,8	5,6	9,0	4,3	3,7	4,9	-0,1	-0,3	0,0
Skatt på formue og inntekt		26 982	27 743	28 080	29 701	31 254	30 903	31 536	31 536	31 536	31 536
Skatteinntekter - endring i %			2,8	1,2	5,8	5,2	-1,12	2,05	-	-	-
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet) ekskl. ekstra skjønn fra statsforvalteren		83 717	86 088	89 709	96 875	101 322	103 600	107 800	107 800	107 600	107 600
Sum - endring i %			2,8	4,2	8,0	4,6	2,2	4,1	-	-0,2	-

Anslag frie inntekter for Beiarn kommune er Mnok 107.800 for 2024 Dette anslaget på frie inntekter innebærer en nominell «vekst» for Beiarn kommune fra 2023 til 2024 på 4,1%.

Utfordringer Frie inntekter

- Ut fra forventet folketall viser beregninger at Beiarn vil få en samlet svak utvikling i rammetilskudd (skatt og rammetilskudd, inklusive skatteutjevning) fra 2023 til 2024. Utviklingen forventes og representerer et tilnærmet uendret realnivå for kommunens inntekter. Basert på prognoser fra SSB og RNB23 er deflatoren for 2024 anslått til 4,5 prosent av KS.
- Kompensasjon for- og trekk for oppgaveoverføringer viser over tid at rammene for frie inntekter til kommunene reduseres. Eksempler på dette er;
 - Overføring av skatteoppkreverfunksjonen til Skatteetaten
 - Fjerning av tilskudd til etablering/rehabilitering av bolig
 - Strammere rammer og usikkerhet i forbindelse med tilskudd til bygging av omsorgsboliger og sykehjem
 - Innstramming i rammene for refusjon innen Ressurskrevende tjenester
 - Implementering av barnevernsreformen i 2022 med endring i finansiering med overgangsordning frem til 2025
- De kommunale rammene for 2024–2027 vil ventelig bli strammere.

Ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet for ressurskrevende tjenester har reelt økt med kr 200.000 pr. bruker i perioden 2016–2020, hvorav 80% av dette er dekket gjennom de kommunale budsjettene. I tillegg kommer tap for de brukere som ikke lenger når opp til innslagspunktet når dette øker.

Verd å merke seg spesielt, er at refusjonsordningen for særlig ressurskrevende brukere ikke dekker de over 67 år. For denne aldersgruppen faller derfor disse kostnadene i sin helhet på den kommunale driften.

Inntektssystemutvalget i sin sluttrapport viser til at innretningen av det øremerkede tilskuddet for ressurskrevende tjenester bør vurderes endret, slik at ordningen i større grad ser på de totale utgiftene for kommunen, og slik innrettes mer i tråd med prinsippene for inntektssystemet. De reelle konsekvensene av en slik endring er ikke utredet for oss som kummune.

Inntekter fra kraft og skatteinntekter – Eiendomsskatt

Mange kommuner, deriblant Beiarn kommune, med verdifulle naturressurser er åpne for å utnytte disse til storsamfunnets beste. Men det forutsetter at de får betalt for sin naturkapital ved en andel av grunnrenten.

«Dette særskilte regelverket (kraftskatte-regimet) er i hovedsak knyttet til ønsket om at vertskommunene skal få en andel av verdiene fra kraftproduksjon. Dette er dels begrunnet som **kompensasjon for naturinngrep** i kommunen og dels fordi det er et ønske om at **kommunene skal få en andel av verdiene av lokale naturressurser.**»

St. prp.nr.1 2003 2004 s.72

Høsten 2019 la det regjeringsutnevnte kraftskatteutvalget frem sin rapport. Sanderudutvalget foreslo gjennom dette å avvikle kommunenes lovbestemte rettigheter til konsesjonsavgifter og konsesjonskraft og å endre verdsettelsesprinsipp for eiendomsskatt. Kommunenes inntekter fra kraftproduksjonen er generelt sett under press og selv om Sanderutvalgets innstilling ble skrinlagt i februar 2020 er nok ikke siste kapittel skrevet i forhold til kraftkommunenes særlige inntekter fra kraftproduksjonen. I så måte påvirker statens endringer i grunnrenteskatten verdsettelse av kraftanlegg for kommunenes eiendomsskatteformål. I forbindelse med Inntektssystemutvalgets arbeide har det på nytt kommet opp spørsmål i forbindelse med en eventuell endring der større deler av kommunenes inntekter fra naturressursbeskatning skal kunne inngå i en fremtidig inntektsutjevning. Spesielt gjelder dette forhold rundt konsesjonsinntekter som spesielt er nevnt i utvalgets mandat men forholdet kan også berøre kommunenes formuesskatteinntekter fra naturressursene.

Verd å merke seg er at kraftkommunene særskilt ble omtalt som «kommunegruppe» i kommune-proposisjonen ved fremstilling av kommunenes «frie inntekter».

Regjeringen har i Hurdalsplattformen verbalt styrket prinsippet om lokale inntekter fra naturressursbaserte næringer. Det gjenstår da å se om dette videreføres i forbindelse med den politiske realitetsbehandlingen av inntektssystemutvalgets innstilling.

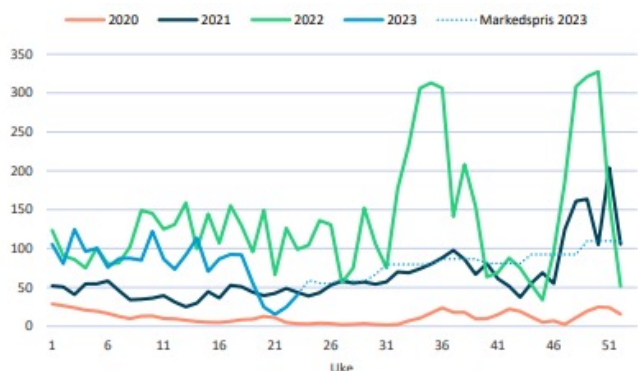
Beiarn kommune har i dag relativt store inntekter som knytter seg til kraftproduksjon. Den største posten gjelder eiendomsskatt som i 2023 gir en budsjettert skatteinngang på Mnok 10,5.

Inntektene fra eiendomsskatten forventes å falle noe også i perioden 2024-2027. Effekt av innføring av faktisk kraftproduksjon fra Govdessa Kraftverk samt oppstart av produksjon ved nye Breivik Kraftverk vil over de kommende 5 årene isolert sett bidra til en økning i eiendomsskatten. I motsatt retning trekker imidlertid innføring av grunnlagsår med lav kraftpris i beregningsgrunnlagte for eiendomsskatten.

Rådmannen vil påpeke at Beiarn kommune ikke har utnyttet det inntektspotensial som ligger i eiendomsskatten. Kommunens inntekter kan økes over tid med 1,5-2,5 mill. kroner årlig ved og utvide skattegrunnlaget med bolig- og næringseiendommer. Anslaget er et forsiktig anslag basert på tidligere gjennomført taksering samt maksimal skattesats etter siste endringer gjennomført i forbindelse med statsbudsjettet for 2019/2020.

Øvrige kraftinntekter

Konsesjonskraftinntektene avhenger av differansen mellom den avtalte salgspris på konsesjonskraften og hva det koster å produsere kraften (selvkost). For 2022 ble det regnskapsført netto inntekter fra salg av konsesjonskraft på Mnok 5,1075 mot tilsvarende i 2021 Mnok 2,985. I 2023 ser vi tendenser til en ytterligere reduksjon av kraftpris. Prisen for salg av fremtidig kraft har som en følge av dette blitt redusert, etter flere år med gradvis økende strømpriser frem til 2020. Det hersker på denne bakgrunn stor usikkerhet med nettoverdien fra salg av konsesjonskraft i planperioden. Spotpriser på Nord Pool kraftmarked, systempris øre pr/kWh har de siste 3 årene utviklet seg som følger;

Kilde; Ishavskraft AS

Kraftinntektene har hatt følgende utvikling de siste 6 år:

(tall i tusen)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Konsesjonskraft	2 085	3 651	6 560	6 272	2 985	5 107
Konsesjonsavgift	3 675	3 796	4 152	3 862	3 862	4 188
Naturressursskatt	6 489	7 979	8 548	7 124	6 585	7 043
Eiendomsskatt	12 200	10 789	10 933	12 073	12 301	10 752
SUM	24 449	26 215	30 193	29 331	25 734	27 090

Utfordringer Kraftinntekter

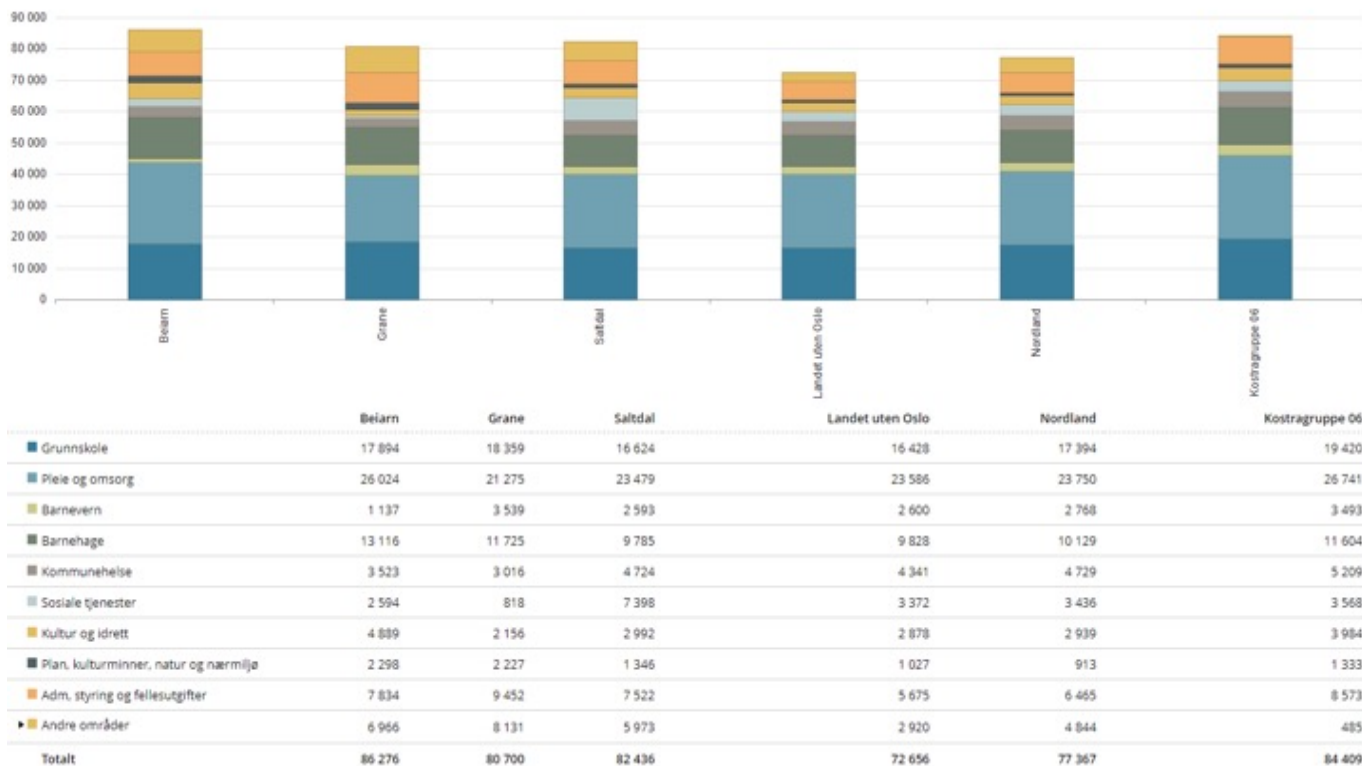
- Kommunenes inntekter fra kraftproduksjonen er generelt sett under press. Det er på denne bakgrunn behov for et kontinuerlig og godt arbeide gjennom blant annet LVK og politisk arbeide for å sikre at kraftkommunene skal få en andel av verdiene av lokale naturressurser.
- Netto inntekter fra salg av konsesjonskraft ventes gjennom sikring i 2023 på nivå med 2022.

Kommunens ressursbruk - KOSTRA:

En sammenligning med nærliggende kommuner vil kunne gi et grunnlag for å vurdere vår ressursbruk sett i forhold til disse utvalgte kommunene. En sammenligning via Kostra (SSB) gir imidlertid noen utfordringer da det erfaringsmessig er for stor variasjon i de enkelte kommuners kvalitet på sin rapportering. I det følgende vil vi illustrere noen sentrale utdrag fra det omfattende utvalget av statistikk som foreligger på området.

Netto driftsutgift per innbygger og tjenesteområde; (Kilde Framsikt)

*) Grafen viser netto utgift per innbygger og tjenesteområde. Prosent viser tjenesteområdets andel av netto driftsutgifter. Beløp viser netto driftsutgift per innbygger. Beløpene er justert for utgiftsbehov.

Fordelingen med bakgrunn i regnskapstallene for 2022 viser betydelige forskjeller i ressursbruk målt i netto driftsutgift per innbygger for de ulike tjenesteområdene.

	Beirarn	Saltdal	Grane	Landet uten Oslo	Nordland	Kostragruppe 06
Grunnskole	17 894	18 359	16 624	16 428	17 394	19 420
Pleie og omsorg	26 024	21 275	23 479	23 586	23 750	26 741
Barnevern	1 137	3 539	2 593	2 600	2 768	3 493
Barnehage	13 116	11 725	9 785	9 828	10 129	11 604
Kommunehelse	3 523	3 016	4 724	4 341	4 729	5 209
Sosiale tjenester	2 594	818	7 398	3 372	3 436	3 568
Kultur og idrett	4 889	2 156	2 992	2 878	2 939	3 984
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	2 298	2 227	1 346	1 027	913	1 333
Adm, styring og fellesutgifter	7 834	9 452	7 522	5 675	6 465	8 573
Andre områder	6 966	8 131	5 973	2 920	4 844	485
- Brann og ulykkesvern	1 621	2 694	1 467	1 051	1 344	1 767
- Kommunale boliger	833	-547	-72	287	316	495
- Samferdsel	6 324	6 202	2 595	1 354	2 310	3 275
- Næringsforv. og konsesjonskraft	-3 468	-1 789	920	-588	-77	-6 442
- Landbruk	187	179	133	124	134	145
- Kirke	1 469	1 392	930	692	817	1 245
Totalt	86 276	80 700	82 436	72 656	77 367	84 409

- Det er spesielt innenfor områdene Pleie og omsorg, barnehage samt samferdsel at vi har betydelig høyere enhetskostnader enn sammenlignbare grupper. En del av disse kostnadene, da spesielt innenfor samferdsel skyldes åpenbart politiske prioriteringer samt at vi har kun 1027 innbyggere å fordele våre kostnader

på. Innenfor området adm, styring og felleskostnader ligger det en hel del faste system, drifts og personalkostnader knyttet til både politisk og administrativ drift av kommunen. Sett bort fra dette drifter vi med et relativt sett høyt nivå noe som bidrar til dagens kostnadsnivå.

- For drift av barnehage må det likeledes tas hensyn til at vi har politisk vedtak om 50% rabattert pris i barnehagene noe som påvirker netto driftskostnad for enheten. Politisk betinget subsidiering av barnehageprisen utgjør for 2023 et estimert nivå på kr. 550.000.
- Innenfor Pleie og omsorg utgjør de «faste adm-kostnadene» en relativt sett lavere andel av samlet netto kostnader for tjenesteområdene. Målt mot vår nærmeste nabo Saltdal kommune har vi samlet sett kr. 4.749 høyere utgifter per innbygger for dette tjenesteområdet. Dette tilsvarer et årlig merforbruk på kr. 4.877.000.

Hvordan kan vi drifte vår kommune med så vidt betydelig høyere kostnader og likevel bygge en solid bufferkapital. Bakgrunnen for dette er naturligvis at vi har tilgang til betydelig ekstraintekter

gjennom våre ulike inntekter fra kraft samt en positiv avkastning på finanskapitalen. Dette er årlige inntekter som vi har tatt som en selvfølge og som over år har bidratt til at vi har tillatt oss selv å bevilge oss goder i form av økt tjenestetilbud som ikke våre nabokommuner uten tilgang på slike ekstra inntekter har kunne tillatt seg. Å bevisst bevilge seg ekstra goder er naturligvis en prioritering, men ekstra kritisk blir det når det over tid innarbeider seg en ineffektivitet i driften som følge av at det over tid er tilgang på ekstra innteksressurser. For vår kommune må vi nok innse at vi i dag har en kombinasjon av faktiske bevilgede ekstra tjenestegoder og en ineffektivitet i driften. Dette er en utfordring som vi dessverre deler med mange høyinntektskommuner i Norge som da er karakterisert ved ekstra inntekter gjennom ressursinntekter fra kraft og/eller havbruk.

Analyse – potensial for innsparing *(Kilde Framsikt)*

Formål	Beiern	Grane	Saltdal	Lavest i KOSTRA gruppen	Lavest i		
					KOSTRA-gruppen - kroner	Gjennomsnitt for valgte kommuner	Teoretisk handlingsrom i mill.
Pleie og omsorg	26 024	21 275	23 479	Lierne	18 441	22 377	7,1
Kultur og idrett	4 889	2 156	2 992	Moskenes	1 193	2 574	2,4
Samferdsel	6 324	6 202	2 595	Nesna	1 294	4 399	2,0
Barnehage	13 116	11 725	9 785	Moskenes	7 795	10 755	1,4
Kommunale boliger	833	-547	-72	Måsøy	-820	-309	1,2
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	2 298	2 227	1 346	Rødøy	-153	1 787	0,5
Grunnskole	17 894	18 359	16 624	Herøy (Nordl.)	14 701	17 492	0,4
Kirke	1 469	1 392	930	Nesna	730	1 161	0,3
Landbruk	187	179	133	Gil deskål	-15	156	0,2
Adm, styring og fellesutgifter	7 834	9 452	7 522	Nesna	3 173	8 487	0,0
Barnevern	1 137	3 539	2 593	Lierne	1 093	3 066	0,0
Brann og ulykkesvern	1 621	2 694	1 467	Lurøy	938	2 081	0,0
Kommunehelse	3 523	3 016	4 724	Dønna	2 622	3 870	0,0
Sosiale tjenester	2594	818	7398	Berlevåg	-3 431	4 108	0

*) Tabellen viser teoretisk handlingsrom i mill. kr mot andre sammenlikningskommuner og grupper. Teoretisk handlingsrom er beregnet ut fra gjennomsnittet i Kostragruppe 6. Tallene er justert med kommunens utgiftsbehov. For noen kommuner er verdi for tjenesteområde negativt. Dette indikerer at de rapporterte regnskapstall via SSB ikke er korrekt for 2022.

Som tabellen ovenfor indikerer det beregnede teoretiske handlingsrom innenfor de ulike sektorene. De største potensialene ovenfor ligger innenfor pleie og omsorg, barnehage, plan natur og nærmiljø samt samferdsel.

En beregningsmåte som ovenfor skissert gir en pekepinn på retningen i forhold til de teoretiske potensialene som ligger for en effektivisering av driften. Den vil likevel aldri gi et helhetlig virkelighetsbilde. Til det må det knyttes opp erfaringsba-

sert kunnskap fra kommunens fagkompetanse for å gi et viktig supplement for å kunne drøfte hva som er forutsetninger for en bærekraftig utvikling innenfor de enkelte sektorene. Beregningen viser imidlertid klart retningen av de potensialene som ligger innenfor de aktuelle tjenesteområdene hva gjelder økt effektivitet og/eller justering av dagens tjenestenivå. Tabellen indikerer et potensial for økt effektivitet i størrelsesorden Mnok 10-15 som bør nærmere utredes i forbindelse med budsjettarbeidet for 2024–2027.

For at vi som kommune skal ha en forsvarlig fremtidig drift må vi innse at vi må ta tak i driftsnivå samt effektivitet på en offensiv måte. Dette krever både politisk lederskap og vilje samt en evne i organisasjonen til å jobbe effektivt med endringsprosesser. Vi må først av alt erkjenne at deler av våre ekstra inntekter på en eller annen måte i fremtiden vil inngå i samordning mot våre remeoverføringer fra staten. Dette er en naturlig følge av at statens inntekter fra olje- og gassproduksjonen vil falle i fremtiden sammenholdt med den nasjonale demografiutviklingen som stille oss ovenfor store utfordringer m.h.t økte utgifter til helse samt pensjon. Iverksetter vi tiltak i dagens situasjon, der vi ennå har en bærekraftig økonomi, sikrer vi fremtiden for Beiarn som selvstendig kommune på sikt.

Bærekraftig kommuneøkonomi

Det er lett å tro at siden Beiarn ved første øyensyn er en rik kommune kan man sløse litt her og der – fordi det er lett å få bevilget mer. Men dette er ikke tilfellet. Gjennom historisk salg av Sjøfossen Energi AS har kommunen riktignok store fondsplasseringer, men disse er av en karakter «Ubundne investeringsfond». Dette innebærer at det kun er en eventuell årlig avkastning av disse midlene som kan føres tilbake til den kommunale driften.

Det finansielle ansvarsprinsipp, generasjonsprinsippet tilsier at de som nyter godt av et tilbud også må bære kostnaden, fordi det ikke skal utsettes til senere generasjoner.

For å sikre bærekraftig økonomisk utvikling over tid for kommunen er det en rekke krav som bør innfris. De viktigste er:

Handlingsregel nr. 1:

1. Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 3 % av brutto driftsinntekter og Bufferfondet skal i tillegg utgjøre minimum Mnok 20.
2. Det er en målsetning at dette skal oppnås i løpet av kommende planperiode (2021–2024).

Handlingsregel nr. 2:

1. Lånegjeld, fratrukket selvkostområder og videreformidlingslån, skal utgjøre maksimalt 80 % av brutto driftsinntekter.
2. Det skal hvert år avsettes egenfinansiering av investeringer i tillegg til minimumsavdrag på minimum 20 % av netto investeringer. Dette gjelder ordinære investeringer samt investeringer til kirkelige formål. Investeringer til vann og avløp er selvfinansierende og holdes utenom.

Handlingsregel nr. 3:

1. Netto driftsresultat + tap finansielle instrumenter – gevinst finansielle instrumenter + budsjettert gevinst finansielle instrumenter skal utgjøre minimum 1,5% av brutto omsetning.

- Driftsresultatet skal dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. Dette er det såkalte balansekravet.
- Regnskapsmessige underskudd fra tidligere år skal dekkes inn.
- Engangsinntekter skal ikke brukes for å dekke driftsutgifter.
- Det kan kun lånes for å finansiere eiendeler av varig verdi, og lånet må betales tilbake i eiendelens levetid sånn kommunelovens §50 syvende ledd bokstav a legger opp til.

Handlingsregler for økonomisk bærekraft

Beiarn kommune har i tråd med Kommunelovens reguleringer som mål å ha en sunn økonomi som gir handlingsrom. Skal vi opprettholde en bærekraftig økonomisk utvikling så må den langsiktige tenkingen forankres i så vel den kommunale driften som i de politiske prioriteringene.

En forutsetning for god økonomistyring, er at kommunene etablerer målsettinger på enkelte sentrale nøkkeltall og som har en klar forankring i kommunens øvrige planverk. I denne forbindelse må det fokuseres på å innføre realistiske handlingsregler som på sikt vil bidra til at kommunens økonomiske situasjon styrkes og handlingsrommet økes.

Med bakgrunn i disse prinsippene og den konkrete økonomiske situasjonen for Beiarn kommune har kommunestyret vedtatt handlingsregler for kommunen som fullt ut skal være implementert fra og med regnskapsåret 2021.

De økonomiske handlingsreglene skal innføres fullt ut gjennom regnskapsåret 2021. Nedenfor følger en oversikt over disse reglene anvendt for regnskapsårene 2019, 2020 og 2021.

	Krav	2019	2020	2021	2022
Handlingsregel 1					
Disposisjonsfond ex bufferfond i % av brutto omsetning	3,0 %	8,2 %	8,8 %	6,8 %	6,5 %
Bufferfond Mnok	20	14,3	22,2	36,9	24,1
Handlingsregel 2					
Lånegjeld i % av brutto omsetning	80,0 %	67,9 %	64,0 %	78,8 %	70,5 %
Årlig egenfinansiering av investeringer i % av investert	20,0 %	*)	*)	5,6 %	7,8 %
Handlingsregel 3					
Korrigert netto driftsresultat i % av brutto omsetning	1,5 %	-1,9 %	0,1 %	-0,3 %	-2,3 %

*) Handlingsregel implementeres fra og med 2021

Egenfinansieringer av investeringer vedtatt i budsjett fra og med 2021 er finansiert i henhold til handlingsregel 2 med 20% egenfinansiering. Tidligere års investeringsvedtak har ikke slik egenfinansiering noe som medfører at nøkkeltallet ligger under kravet for 2022 samlet sett. Som tabellen ovenfor viser så er handlingsreglene oppfylt ved utgangen av 2022 med unntak av krav til korrigert netto driftsresultat i % av brutto omsetning. Avviket er på 3,8% noe som utgjør en netto årlig kostnadsutfordring på Mnok 6,796 for å oppnå vedtatt handlingsregel.

Frie økonomiske reserver

Driftsfond består av midler som vi har avsatt tidligere, blant annet deler av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk og netto driftsresultat. Populært kalles dette å ha penger på bok. Dette er midler som kommunestyret kan disponere fritt til ulike formål. Kommunens økonomiske evne til å takle uforutsette hendelser vil i stor grad avhenge av frie økonomiske reserver som kommunen har til rådighet. Fondene viser følgende sammensetning og utvikling de siste 5 år.

(tall i tusen)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Disposisjonsfond	19 387	20 771	26 498	35 244	47 642	35 626
Ubundne investeringsfond	195 853	195 342	190 624	190 852	189 651	182 454
Bundne investeringsfond	1 487	1 806	2 152	3 407	3 818	4 656
Bundne driftsfond	15 325	21 442	22 796	20 153	18 478	11 698
Sum fondsavsetninger	232 052	239 361	242 070	249 656	259 589	234 434
Regnskapsmessig mindreforbruk	16 943	2 484	4 582	0	0	0
Sum fond og mindreforbruk	248 995	241 845	246 652	249 656	259 589	234 434

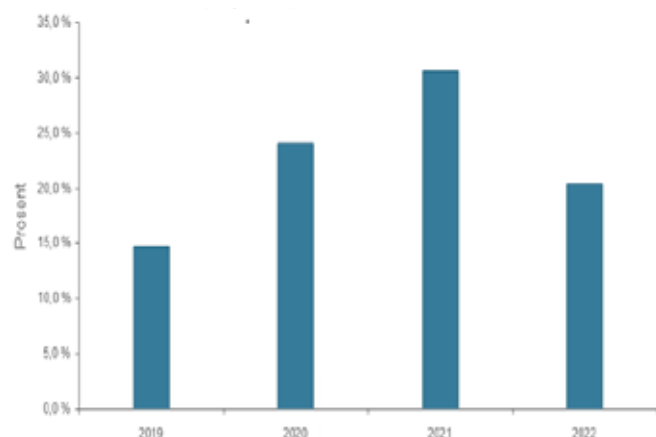
Disposisjonsfondets ulike komponenter består pr. 01.01.2023 av følgende elementer;

Samlet Disposisjonsfond	35,6 mill
– Herav Bufferfond og rentefond	24,4 mill
Sum «frie» disposisjonsfond	11,2 mill
– Herav gjenstående premieavvik	15,7 mill
«Reelt» disposisjonsfond til drift	– 4,5 mill

Et positivt premieavvik ved utgangen av 2022 på Mnok 15,7 betyr at vi pr 31.12.2022 samlet sett har betalt inn Mnok 15,7 mer i pensjonspremie enn det som er regnskapsført som pensjonskostnad i kommunens driftsregnskap på dette

tidspunktet. Premieavviket kan kun benyttes til fremtidig pensjonsinnbetaling og vil derfor ikke kunne dekke eventuelle fremtidige negative driftsresultat i kommunen.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter(B)

I forbindelse med vår vurdering av nødvendig størrelse av disposisjonsfondet bør vi vektlegge den store usikkerheten som ligger i vår finansielle avkastning.

Beregning av den forventede kapitalverdien/avkastningen er basert på Nordea Wealth Management sin 20-årsestimater. Analyser av denne viser at det ligger en forventet avkastning på 4,3 % som beste estimat, med en minimumsavkatning på -8 %. Det er 5 % sannsynlighet for at avkastningen er lavere- og eller høyere enn disse forventningsintervallene.

2022 ble året da Russland invaderte Ukraina og vi fikk den største bakkekrigen i Europa siden 2. verdenskrig. Det faktum at Russland var Europas viktigste energileverandør og at energitilførselen ble en viktig brikke i det politiske spillet forsterket en energikrise som allerede var underveis.

De økonomiske indikatorene og nøkkeltallene er fortsatt relativt positive. Samtidig er det få tegn til at kjerneinflasjonen faller. Arbeidsmarkedene fortsetter å vise styrke og det er kun mindre tegn til økt ledighet.

Til tross for dette har vi så langt i 2023 sett at aksjemarkedene generelt sett har vist en økning og stabilitet til tross for disse urolige rammebetingelsene. Det er imidlertid til dels store variasjoner mellom de ulike markedene og mellom de sektorene innenfor markedet. Oppgangen i renter har gjort at obligasjoner og renteinvesteringer igjen har blitt en attraktiv aktivaklasse.

Historisk utvikling over tid for vår finansielle portefølje viser følgende utvikling for perioden 2018 til juni 2023.

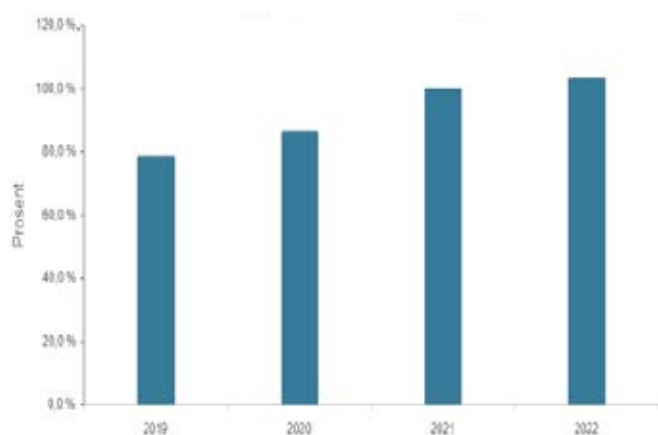
Variasjon og usikkerhet i forbindelse med den finansielle avkastningen medfører at vi som kommune må være rustet for at vi får en situasjon der avkastningen et år blir negativ. Ut fra beregningene ovenfor kan vi derfor avlede at vi bør ha Bufferfond som er tilstrekkelig store til å gi oss en tilstrekkelig forutsigbarhet på kommunens drift og tjenesteleveranse. Omgjort til økonomiske termer betyr dette at vi bør sikte mot et Bufferfond på minimum 20–25 mill.

Lånegjeld

Prinsippet om en bærekraftig økonomisk utvikling er ikke til hinder for at kommunale investeringer kan lånefinansieres. Det er i tråd med bærekraftprinsippet at rente- og avdragsutgifter til investeringer i bygg og anlegg fordeles over de generasjoner som bruker anleggene. Høy lånegjeld gjør kommunen sårbar for renteøkninger, noe som kan få konsekvenser for kommunenes evne til å løse fremtidige velferdsoppgaver.

Det er et faktum at kommune-Norge har hatt en betydelig gjeldsvekst de siste årene. Selv om vi bruker rentebinding for å redusere renterisiko vil betjening av lånegjeld legge beslag på betydelige midler i driftsbudsjettet og dermed redusere kommunens handlingsrom. Analyser fra KS viser at kommuner med høy lånegjeld har begrenset økonomisk handlingsrom.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter:

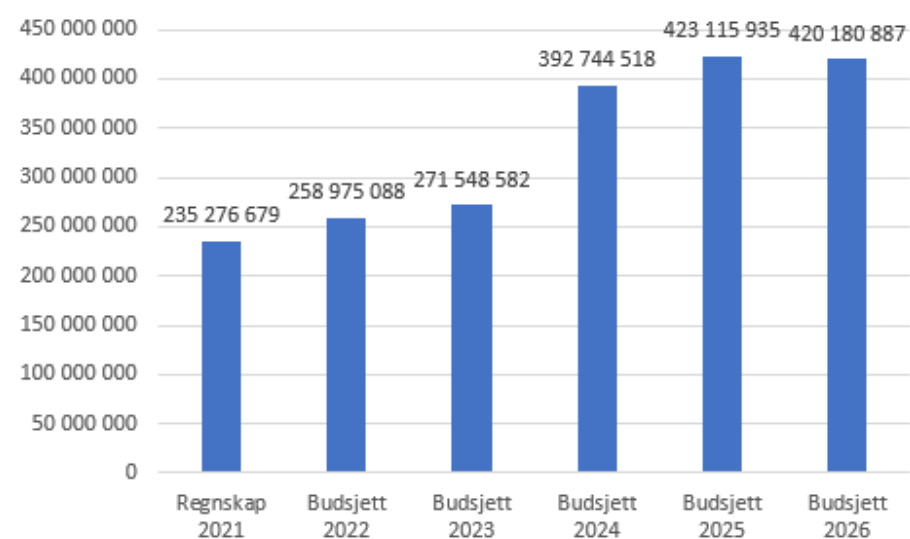

For Beiarn utgjør samlet lånegjeld per 31.12.2022 i følge SSB-tall 103,3% av brutto driftsinntekter. Korrigert for selvfinansierende gjeld utgjør netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter 69 %. Kommunen ligger under landsgjennomsnittet som ligger på 110,3 %. (statistikkbanken SSB kildetabell 12134)

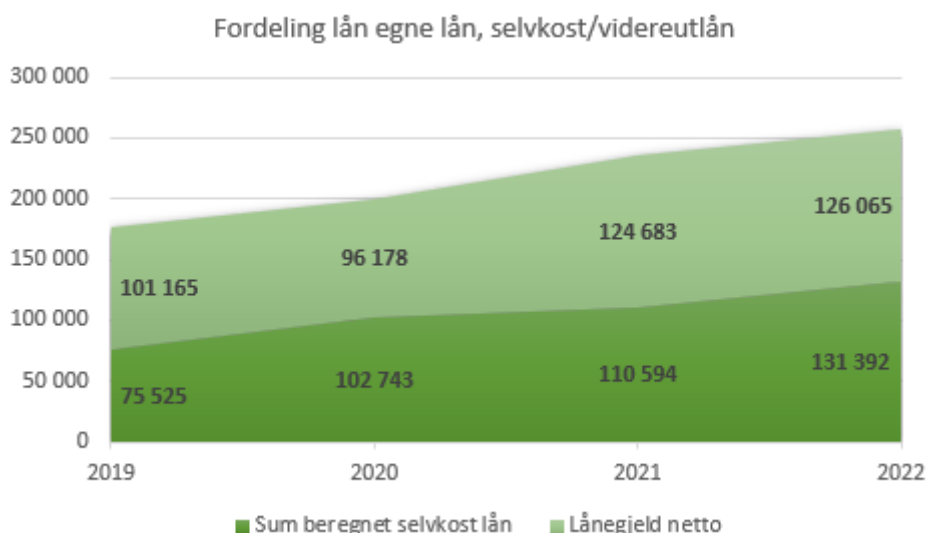
Det er i løpet regnskapsåret 2022 bokført avdrag med kr 11.981.294. Beregnet minimumsavdrag etter kommunelovens §14.18 1. ledd utgjør kr. 6.733.939. Vi har derved en positiv «avdragsreserve» i siste avlagte årsregnskap på kr 5.247.355.

Gjennom en ekspansiv investeringsperiode, inklusive vedtatt investering i nytt skoleanlegg, hall og svømmehall bygges det i økonomiplanperioden opp en betydelig økning i den kommunale lånegjelden til et nivå Mnok 420,180 ved utgangen av 2026. Dette tilsvarer en samlet økning på Mnok 161,2 i planperioden 2023-2026. Største enkeltinvestering i denne sammenheng er bygging av ny skole, hall samt svømmehall og bibliotek som finansieres i årene 2023/2024 med samlet låneopptak på Mnok 126,4. Bygging av nye omsorgsboliger i 2023 medfører låneopptak på Mnok 12,7. Begge investeringsprosjektene vil som følge av avventende avklaring om grunnforhold og tomtealternativ bli forskjøvet m.h.t oppstart til tidligst 2024.

Endringer og sum lånegjeld i økonomiplanperioden:

Fordeling av kommunens lånegjeld på art:

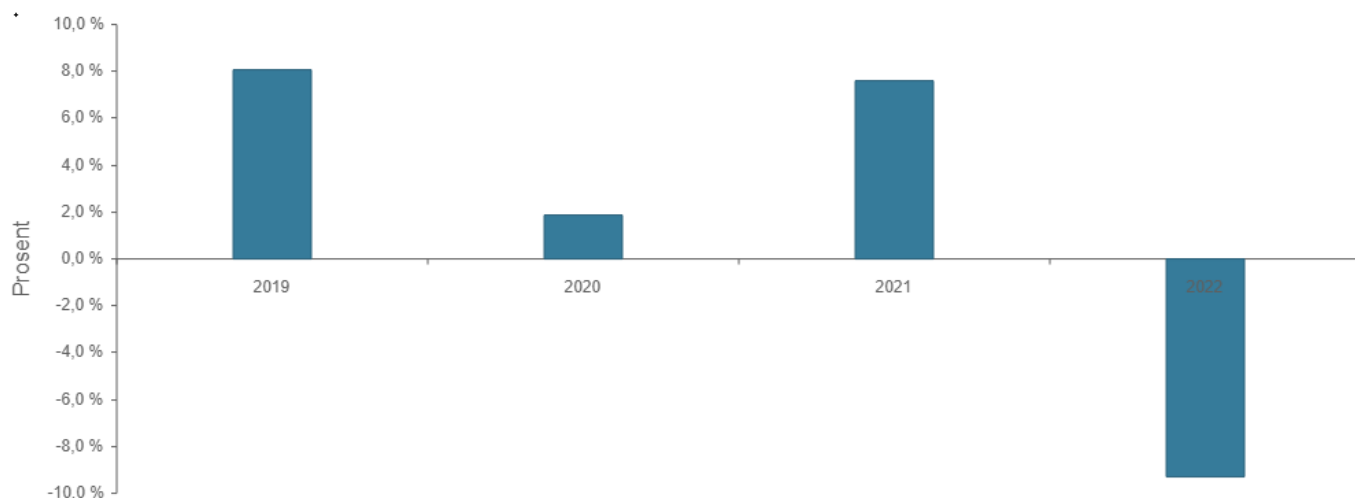

Store investeringsprosjekt medfører en betydelig økning i kommunens fremtidige kostnader knyttet til renter og avdrag. For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi er det derfor kritisk at vi er i stand til å hente ut økt effektivitet gjennom våre investeringer samt at vi lykkes med en generell effektivisering av dagens drift for å skape rom for disse økte kostnadene.

Årlig driftsresultat

Økonomisk handlingsrom skapes først og fremst gjennom årlige driftsoverskudd. Disse kan avsettes som reserve, inngå som egenfinansiering av investeringer eller brukes på nye tiltak. Netto driftsresultat er hovedindikatoren for økonomisk

Netto driftsresultat av brutto driftsinntekter:

balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat er et begrep som forenklet kan beskrives som hvor mye penger vi har igjen når alle regninger er betalt. Netto driftsresultat kan blant annet brukes til å sette av på fond til framtidige formål, finansiere investeringer og være en reserve for å møte uforutsette utgifter i løpet av året. Brutto driftsinntekter er summen av alle våre ordinære inntekter som skatt, rammetilskudd, eiendomsskatt, egenbetalinger og andre kommunale gebyrer.

De siste års regnskap viser relativt i snitt gode netto driftsresultater, med 2022 som unntak hvor vi endte på -9,3% vesentlig som følge av svikt i finansinntektene for kommunen.

Dette har gjort det mulig for kommunen samlet sett å bygge opp fond. Ser vi imidlertid bort fra avkastningen fra plassert finanskapital viser brutto driftsresultat et underskudd på Mnok 7,863 for 2022.

Kommunens egne målsettinger for netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad vil sette målbare rammer for handlingsrommet i den økonomiske planleggingen, da summen av alle foreslåtte tiltak ikke bør overstige vedtatte rammer. Budsjettåret 2023 er tredje driftsår hvor samtlige vedtatte finansielle måltall er implementert ved budsjetteringen.

Rekruttering av ansatte og sykefravær som fokusområde

Sykefravær og rekruttering er to viktige utfordringer som Beiarn kommune står overfor og må håndtere i tiden fremover.

Sykefraværsutfordringer:

- **Kostnader:** Høyt sykefravær kan føre til økte kostnader for kommunen, både i form av utbetalinger av sykepenger, overtidbetaling og vikarutgifter.
- **Arbeidsbelastning:** Når ansatte er borte på grunn av sykdom ser vi at det fører til økt arbeidsbelastning for de gjenværende ansatte. Dette vet vi kan påvirke trivsel og produktivitet.
- **Kontinuitet i tjenestetilbudet:** Sykefravær kan påvirke kontinuiteten i tjenestetilbudet til innbyggerne, spesielt hvis det oppstår mangel på kvalifisert personell til å erstatte de fraværende.

Rekrutteringsutfordringer:

- **Mangel på kvalifisert personell innen visse fagområder,** feks helsevesenet, administrativt, teknisk eller pedagogisk personell.
- **Konkurransen med privat sektor:** Kommunen har begrenset økonomi sammenlignet med pri-

vate selskaper. Dette kan gjøre det vanskelig å konkurrere om de beste talentene fordi mange velger arbeidsplass ut ifra lønn/bonus, fleksitid- og hybride løsninger som tilbys.

- **Demografiske utfordringer:** En aldrende arbeidsstyrke og redusert tilgjengelighet av unge arbeidstakere kan skape utfordringer for rekruttering av nye ansatte.
- **Geografiske begrensninger:** Som kommune i distriktområdet kan vi oppleve utfordringer med å tiltrekke oss arbeidstakere på grunn av geografiske begrensninger som tilgjengelighet/infrastruktur, mangel på varer og tjenester og kulturelle barrierer.

Sammenhengen mellom sykefravær og rekruttering:

Sykefravær kan føre til økt belastning på gjenværende ansatte, noe som kan påvirke trivsel og motivasjon negativt og føre til økt turnover. Hyppige sykefravær kan også skape et negativt omdømme rundt arbeidsmiljøet, og gjøre det mindre attraktivt for mulige jobbsøkere. Manglende tiltrekning av kvalifiserte søkere kan igjen føre til økt press på de ansatte som allerede jobber i kommunen, og kan muligens føre til enda høyere sykefravær.

I Beiarn kommune har det over tid vært vanskelig å rekruttere til helse, spesielt sykepleiere og helsefagarbeidere. Vi ser også at det er utfordrende å fylle stillinger i barnehagen med kvalifisert personell.

For å håndtere disse utfordringene er det viktig at kommunen iverksetter strategier for å redusere sykefraværet, forbedre arbeidsmiljøet og øke attraktiviteten som arbeidsgiver for ansatte og eksisterende personell. Dette kan inkludere tiltak som bedre helse- og trivselstiltak for de ansatte, bedre balanse mellom arbeid og fritid, økt bruk av hybridkontor, bedre lønns- og karriereutviklingsmuligheter samt økt satsing på omdømmebygging som en attraktiv arbeidsgiver.

Helse- og omsorg – en tjeneste i vekst og endring

For å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester i årene framover er det behov for å tenke nytt om hvordan tjenesten organiserer seg, tar i bruk ny teknologi, samhandler med andre, og utnytter og utvikler den kompetansen man har. Framtidens helsetjenester vil både gi nye utfordringer, men også muligheter, og det er viktig at vi tar gode veivalg nå som kan få betydning i årene som kommer.

Nye oppgaver og ny teknologi

- Ny teknologi må sees i sammenheng med utvikling av helse- og omsorgstjenester
- St.melding 9. En innbygger- en journal legger føringer og retninger for dokumentasjon og tilgjengelighet av informasjon om den enkelte pasient
- Velferdsteknologi som en integrert del av tjenestetilbudet
- Alle helsearbeidere må sikres god kompetanseutvikling innenfor e-helse og ny teknologi
- Organisere sykepleiertjenesten på en annen måte med opprettelse av sykepleierteam
- Helsefagarbeidere med større ansvar og endrede oppgaver
- Planlegge tjenestetilbudet for flere personer med demensdiagnose

Ledelse

- Nye og krevende oppgaver innen teknologi og e-helse gjør at ledere må ta ansvar for at denne utviklingen styres i rett retning
- Ledelsen skal bidra til faglige forsvarlige tjenester med endrede rammebetingelser
- Beholde og rekruttere kompetente ledere

Helsefremmende arbeidsplasser

- Skal kommunen klare å rekruttere og beholde ansatte må arbeidsplassene være helsefrem-

mende, og medarbeidere må trives og føle at de får utnyttet sitt potensial

- Nærværende ledelse som samhandler med medarbeidere, tillitsvalgte og vernetjeneste
- Mestringsorientert ledelse som bidrar til å beholde og utvikle helsepersonell med nødvendig kompetanse

Kvalitetsutvikling

- Fokus på pasientsikkerhet, avvikshåndtering og risikovurderinger
- Digipro helse som det viktigste systemet for internkontroll og kvalitetsutvikling

Folkehelse

- Folkehelse som en integrert del av alle tjenester i kommunen
- Barn og unges psykiske helse i fokus

Rekruttering

- Kompetansemangel
- Høyt sykefravær
- Strategisk kompetanseutvikling etter kompetanseplan
- Høy vaktbelastning på sykepleiere og leger, helsefagarbeidere

Økonomi og ressursbruk

- For å kunne holde seg innenfor de økonomiske rammene i budsjettet, blir det viktig med flyt i tjenestene og at det blir lagt til rette for at pasientene bor lengst mulig hjemme. Neste steg i denne flyten av tjenester vil være å vurdere omsorgsbolig, dette for å holde det vedtatte pasient-antallet nede på sykehjemmet å unngå overbelegg i størst mulig grad.

Utfordringer og fokusområder for Helse- og Omsorg

- Rekruttering og beholde ansatte
- Endrede rammebetingelser
- Ny teknologi og e-helse
- Løse oppgaver på en annen måte ved bruk av teknologi, innovasjon, oppgavedeling og samarbeid med andre
- Følge opp vedtakene i eldrereformen Leve hele livet
- Kompetansmangel

Oppvekst og kultur – samarbeid på nye måter

Kommunens viktigste prosjekt vil være bygging av ny skole, flerbrukshall, basseng, folkebibliotek mm.

Realisering av dette prosjektet vil være avgjørende for samfunnet. I dag er skolebygget på Tollå umoderne, lite funksjonelt og for lite. Undervisning skjer i midlertidige moduler samt i alle tilgjengelige rom på skolen.

Realisering av prosjektet vil gi en rekke muligheter som samfunnet ikke har hatt før. Bygget vil være en samlet arena for hele befolkningen. Det vil kunne huse store arrangement, premieutdelinger, konserter, teater, verksteder, klubb, møterom, frivillighet. Prosjektet vil styrke idretts- og friluftsliv med egne treningsbaner inne og ute. Uteområdet vil også være møteplasser og plasser for lek og aktivitet. Friluftsliv får et sted som utgangspunkt for arrangement, samt fasiliteter som garderober og dusj.

Biblioteket i dag er så mye mer enn å låne ut og formidle bøker, det skal være lokalmiljøets hjerte, samlingssted, fritidsklubb og arrangør av tilbud for alle generasjoner. Et sted for å skape, utvikle seg, finne svar, finne ro, finne fram i en digital verden, lære og bidra til demokrati og samfunnsutvikling, enten det er alene eller sammen med andre.

Prosjektet vil være rammeverket for kulturlivet. Kultur- og kulturliv er overordnede begrep som omfatter yringskulturen, kunst, frivillig sektor, bibliotek, kulturarv og fysisk aktivitet, inkludert idrett og friluftsliv.

Stedsutvikling, bolyst og livskvalitet

Kunst og kultur holder samfunnet sammen og bidrar til å skape identitet og fellesskap. Kulturfeltet er en inkluderingsarena for barn og unge og hindrer utenforskap. Når unge, voksne og eldre kan møtes i samme bygg bygges det bro mellom generasjoner. Kraften i kulturlivet er med på å bygge samfunnet.

Frivilligheten gjør en betydelig innsats. Kulturfeltet i kommunen mangler i dag ressurser til å kunne arbeide i feltet med frivillig sektor, med lag og foreninger, idrett og friluftsliv, med tradisjonsbærere, kunstnere og kulturformidlere. Det kreves mer kulturressurser for å kunne være en tilrettelegger og bidra med stimulerende virkemidler og tiltak mot 3.dje sektor. Informasjon og rådgivning

må gis på arenaer i møte med aktørene. Det må være rom for jevnlig møter med dialog, idemyldring, samordning og gjennomføring av prosjekter, aktiviteter og arrangement.

Et levende kultur- og fritidsliv er viktige faktorer for trivsel helse og utvikling. Kultur, fritid og tradisjon er det som binder folk sammen og gjør bygda livskraftig og at rekruttert tilflytting blir værende. Lokal kultur og tradisjon bør brukes og formidles til den yngre generasjon – til elevene i skolen, som en del av opplæringen og en del av Den kulturelle skolesekken.

Sosial møteplass

Barn og unge bruker 10 år av oppveksten i grunnskolen. Når skole er bygd sammen med de andre funksjonene kan barna gjøre både skole og fritidsaktiviteter på samme plass. De kan ha timer på kulturskolen, utfolde seg kreativt og skape, trene i idrettshallen, lese og studere i biblioteket, være på klubben, møte andre eller bare være sosial. De unge ønsker en arena der de kan møtes, som er åpen flere ettermiddager i uken og som har voksne til stede. Tiden etter pandemien viser et stort behov for sosiale møteplasser, for å styrke psykisk helse og trivsel. Det er viktig å bruke kultur som inkluderingsarena for å forebygge ungt utenforskap.

Samarbeid på nye måter. Ved sambruk i flerbruks- huset vil det være gode effekter å hente på at bemanning /personell som ivaretar ulike funksjoner inngår i en arbeidsordning dag/ettermiddag/kveld. Det vil da være voksne til stede på huset fra morgen til kveld.

Sosiale møteplasser, som å bruke den infrastrukturen vi har, stedsutvikling, mobilitet/tilgjengelighet og digitale møteplasser er viktige elementer for gode oppvekstsvilkår.

Barn og unges medvirkning

Unge medvirkning og deltagelse i utforming av aktiviteter, hverdag og samfunn er viktig. Det krever tilrettelegging, støtte og veiledning fra en voksen å bidra til at de unge bygger opp troen på seg selv som deltager og medvirker. Men også til å bruke egen kreativitet og la spirer få gro fram til talenter, gjennom Kulturskolen og arrangement som f.eks UngKulturMøtes (UKM)

Flere barn burde fått en helhetlig kunst- og kulturoppplæring med tilbud i flere fag som f.eks dans, bildende kunst, teater, drama, skriving, litteratur mm. Dyrking av mangfoldet er viktig for at alle blir inkludert.

Natur- og kultur- turisme

Beiarn har flott natur, og mange besøkende blir imponert over mulighetene. Utvikling og tilrettelegging av områder for friluftsliv kan i kombinasjon med attraksjoner som Stavkirka, Bygdetunet, husflid, Bygdetunet, bygdas kunstprodusenter, mm inngå i en plan for reiseliv og turisme i bygda. Natur og kultur settes sammen i en pakke. Kulturturisme: Ei løype som er satt sammen av

naturopplevelser, møte med lokal tradisjon, det samiske og kunstnere og deres virke.

Integrering

Integrering betyr innlemmelse av innvandrere i majoritetssamfunnet, og handler om å skape et rom der alle har like muligheter og plikter til å bidra og delta i samfunnet. Å få flyktningene til å bli vil kreve at de gjennom norskopplæring lærer språket og at de kommer ut i arbeid. Beiarn har et fåtall ulike næringsvirksomheter og arbeidsmarked å tilby jobbmuligheter innen, som er utfordrende med tanke på god og varig etablering av flyktninger i kommunen.

Fokusområder for Oppvekst og kultur

- Utvikle «Velkommen til Beiarn», der samfunnet tar imot de nye på en inkluderende måte
- **Bygge en god kultur** for samarbeid der alle som jobber rundt barna samhandler. Prosjekt Sammen om å lære – skape – oppleve – mestre har mål om å utvikle og teste nye konsepter for samarbeid rundt et styrket skole- og kulturtilbud i Beiarsamfunnet.
- **Kultur må styrkes** med en stilling som kultur- og fritidskonsulent for å utføre oppgaver som:
 - Arrangementskoordinator; gi lag og foreninger råd og veiledning for sitt arrangement.
 - Dialog og samarbeid: koordinere, samordne og være medarrangør på prosjekter. Ta delansvar og bidra i planlegging og ved gjennomføring.
 - Arrangere kurs og workshops innen arrangementsfaget for å bygge kompetanse og rekruttering til kulturlivet
 - Kulturkobling: Gjennom kjennskap og nettverk innen kulturbransjen formidle kontakt med arrangører og artister, organisasjoner og offentlige instanser.
 - Bidra med økonomiske stimulerings og virkemidler hvor det kan søkes om tilskudd.
 - Frivillighetskoordinator: samhandling med frivilligheten.
 - Utvikle kulturskolen med flere kunstneriske fag
- **Biblioteket må gi bedre tilbud** gjennom samarbeid med skole, barnehage, ungdomsklubb og gjennom egne tilbud for å øke elevenes leseferdigheter og leseglede.
- Biblioteket må utvikles som møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Som møteplass er biblioteket viktig for folkehelse, integrering, trivsel og engasjement
- Legge til rette for, og formidle og markedsføre «Natur- og kultur-turisme» i Beiarn. Knytte natur, tradisjon og kunst sammen i ei «besøksløype»
- **Styrke Ungdomsrådet.** Prioritere opplæring og erfaringsdeling til rådsmedlemmene. Opplæring i kommunens organisering og politiske prosesser, faglig opplæring i temaer som er særlig relevante for rådet, lederopplæring til rådslederen, og opplæring i politisk påvirkningsarbeid.
- Ha fokus på å informere om rådernes rolle blant ansatte i administrasjonen – særlig dem som jobber med spesielt relevante saksområder. Inviter inn ansatte i administrasjonen til å orientere rådet om viktige saker og temaer der det er relevant.
- Utvikle klubben til å bli et ressurscenter der de unge får hjelp til å dyrke fram sin egne ideer og prosjekter. Gjennomføre arrangement.
- Stimulere til tro på den enkeltes kreative ressurser og evner, gjennom å utvikle kulturskoletilbudet, UKM (Ung Kultur Møtes) samt inspirere unge talenter
- Sørge for at barn og unge har kunnskap om næringslivet i regionen slik at de kan bli i stand til å gjøre bevisste valg for sin videre skolegang og karriere – og forbli eller komme tilbake til bygda

Teknisk og landbruk

Avdelingen har lyktes med rekruttering og har i dag bra kompetanse på de fleste områder.

Vi vurderer at det framover vil bli stadig mer utfordrende å rekruttere rett høyskole- og fagkompetanse, samt holde tritt med endrede kompetansekrav og endringer i lover og forskrifter.

Tomter – boliger – bygg

Tilgang på attraktive tomter og arealer for bolig, næring og fritid er en avgjørende forutsetning for at det skal skje nybygging og nyetablering. I sentrumsområdene er det igangsatt planprosesser for å frigjøre nye arealer. Vi ser at disse prosessene tar lang tid, særlig tilknyttet grunnundersøkelser.

Ny kunnskap om grunnforholdene gjør at det i liten grad kan bygges nytt i områdene i og rundt Storjord Sentrum.

For området Holmen/Rønna på Moldjord ser grunnforholdene noe bedre ut, men vi må avvente uavhengig kontroll.

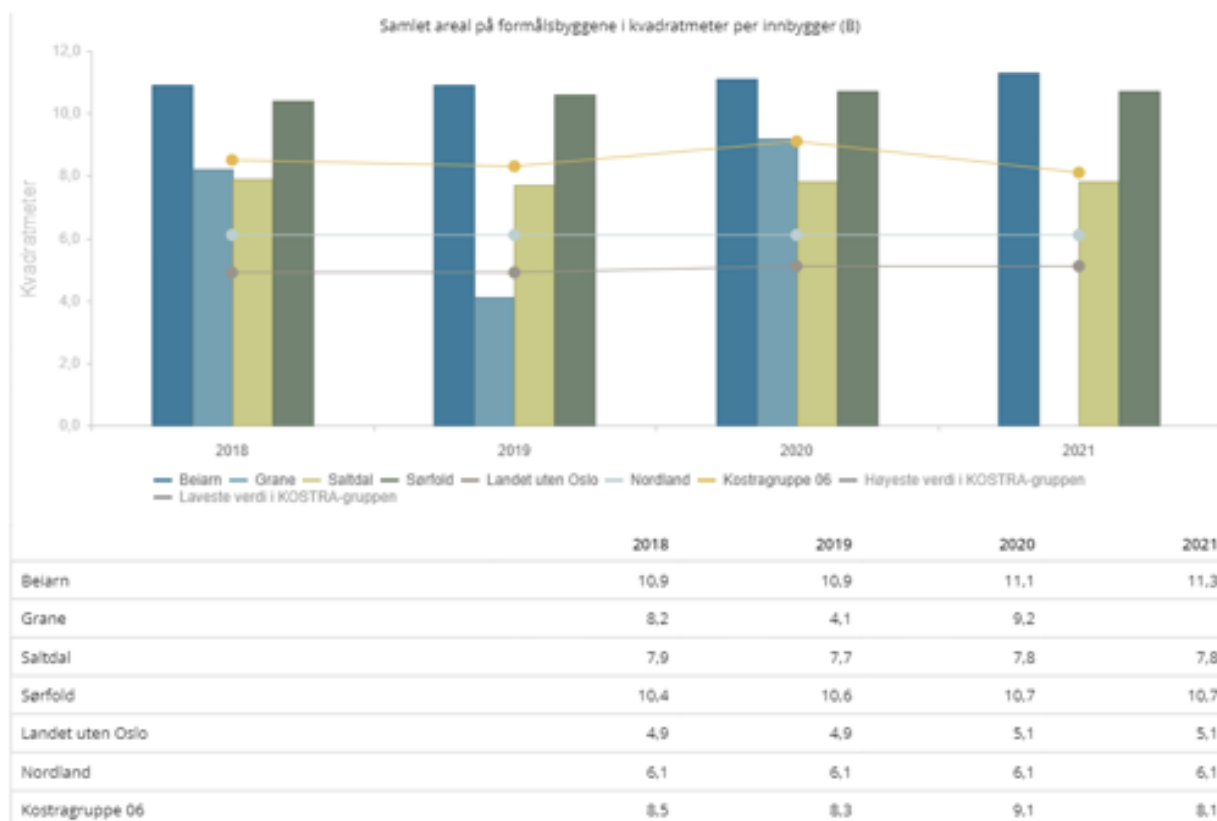
I Løssiheimen/Tollånes er boligfeltet utvidet, og det ble åpnet ny barnehage i 2022. Før det kan

bygges på de nye tomtene er det gjennomført grunnundersøkelser, og det forventes endelig avklaring i september.

For området Moldjord sentrum (Slagøyra – Innerjorda) starter det opp grunnundersøkelser høsten 2023.

Dagens regelverk tilknyttet kvikkleire medfører i praksis et «byggeforbud» i områder i Beiarn nedenfor maritim grense som ikke er geoteknisk undersøkt og dokumentert sikre. Kostnader til geotekniske undersøkelser er betydelige, og det er viktig at staten/NVE får på plass en tilskuddsordning for områdeundersøkelser i distriktskommuner

Beiarn kommune investerer betydelige summer i nye bygg, og det er behov for oppgradering av mange av det byggene som er i daglig bruk. Samtidig gjennomføres det forprosjekter, og det er gjort vedtak om store strukturendringer. Kommunen må evne å avhende eller rive bygg som ikke lenger er viktige for kommunal tjenesteproduksjon eller tilrettelegging.

Kommunal infrastruktur

Beiarn kommune bruker mye ressurser på kommunal infrastruktur. Samtidig er det gitt viktig bidrag til utbygging av mobilnettet i kommunen.

På vann- og avløpområdet er det de siste årene

gjort betydelige utbedringer, nyinvesteringer og rehabiliteringer med sikte på bedre kvalitet i tjenestene og leveransesikkerhet. Dette gjør at vi på dette området nok er kommet lengre og er bedre rustet for framtiden enn mange andre kommuner.

Utfordringer og fokusområder for Teknisk

- Attraktive tomter og arealer for bolig, næring og fritid
- Avhende bygg som ikke lenger er viktig for kommunal tjenesteproduksjon eller tilrettelegging.
- Høye infrastrukturkostnader.
- Behov for områdeundersøkelser for å dokumentere sikkerhet mot kvikkleire og ustabile masser.
- Erosjonssikring av utsatte områder.

Landbruk:

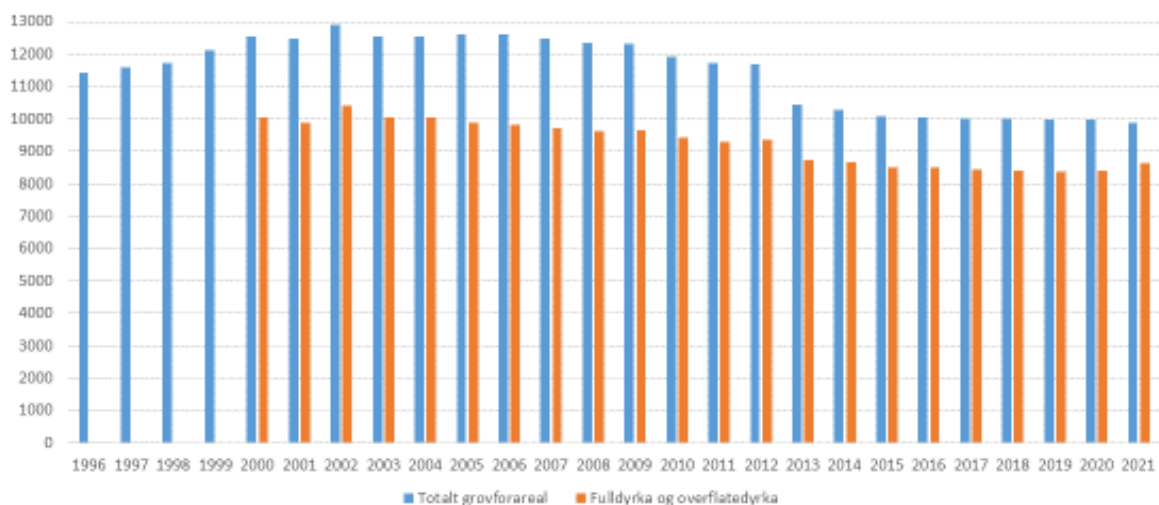
Antallet foretak i jordbruket har gått kraftig ned de siste 20 – 30 årene. Samtidig opprettholdes produksjonen totalt sett i form av mengde levert melk og kjøtt fra Beiarn fordi flere av de gjenværende foretakene har satsset og blitt større.

Bekymringen rundt generasjonsskifte på eksisterende bruk, spesielt på geit og sau, fortsetter. Her er enhetene fortsatt små, og det investeres lite i modernisering av bygningsmasse på disse brukene.

Matsikkerhet og beredskap er kommet på dagsorden på grunn av klimakrisen og et urolig ver-

densbilde. Dette har ført til økt nasjonalt fokus på jordvern, og regjeringen har bedt kommunene om å styrke jordvernet og sikre at jordvern blir et overordnet hensyn i arealforvaltningen. Målet er å redusere omdisponeringen av dyrka og dyrkbar mark i kommunen, samt å bidra til mer langsiktighet i arealplanleggingen. For å nå de nasjonale og regionale målsetningene, er det derfor viktig å hensynta jordbruksnæringas behov for produktionsareal i kommunal saksbehandling og planlegging, men næringa selv må også ta ansvar for at jordbruksjord drives framover i tid når deres egen tid er over. Jordvernet ivaretas best ved aktiv jordbruksdrift.

Utvikling i antall dekar jordbruksjord det søkes arealtilskudd for i Beiarn

Det er behov for økt aktivitet i skogen. Vi har enda en relativt ung granskog som ikke er hogstmoden. Unntaket er Breivik og enkelteiendommer. Det er en viss aktivitet i barskog, men det er ønskelig med mer aktivitet i lauvskogen, vi klarer ikke å

avvirke tilveksten med resultat at vi «gror igjen», og ressurser går til spille. I en tid der man leter etter muligheter for å skape arbeidsplasser av naturgitte forhold, bør det ligge en mulighet i økt bruk av både bar- og lauvvirke fra Beiarn.

Utfordringer og fokusområder for landbruk

- Vi er kommet til en tålegrense for nedgang i antall aktive bruk for å ivareta bosetting, verdiskaping og jordvern. Bør settes fokus på generasjonsskifte og driveplikt.
- Implementere jordvern som et overordnet mål i kommunal saksbehandling og planlegging. Fokus på driveplikt overfor jordbruksnæringa og eiere av landbrukseiendom.
- For lav hogstaktivitet medfører at vi ikke evner å avvirke tilveksten med resultat at vi «gror igjen», og ressurser går til spille.

NÆRING – Kommunens rolle som næringsutvikler

Strategisk næringsplan for Beiarn kommune 2023-2033 er nylig vedtatt. Bærekraft, innovasjon og stedsutvikling er løfta frem som hovedstrategier, og seks fokusområder for satsing er valgt ut; kraft, landbruk, lokalmat, reiseliv, mineral og service/produksjon.

Næringsutvikling er ingen lovpålagt oppgave. Likevel er det bred enighet om at det er et viktig og nødvendig arbeid for å bidra til å opprettholde et levedyktig lokalsamfunn i framtida. Distriktene tømmes for folk, og framskrivingene særlig for nordområdene er mildt sagt dystre. Samtidig er framtidstroen sterk nettopp i nord, ikke minst med tanke på de spennende mulighetene for næringsutvikling.

Vi kjemper alle om å tiltrekke oss de samme folka. Unge hender som kan ivareta arbeidsplasser og sørge for lys i husan. Arbeidskraft og kompetanse er vanskelig å få tak i. Mulighetene i kommunen vår er mange, men vi trenger folk som vil og kan. De som lykkes med næringsutvikling er de som lykkes med å bygge attraktive samfunn for å bo, jobbe og leve i.

Kommunens rolle som næringsutvikler forstås gjerne som tredelt:

Forvaltningsrollen handler om å ivareta offentlige lover, forskrifter og regelverk. Stikkord her er god og rask saksbehandling og et godt planverk.

Produsentrollen innebærer å bistå med tjenester direkte til lokalt næringsliv, etablerte bedrifter og etablerere. Det kan være rådgivning og veiledning

til virkemiddelapparat samt tilskudd og støtte.

Entreprenørrollen handler om å ta initiativ, skape og gjennomføre utviklingsprosjekter i samarbeid med ulike næringsaktører, utvikle og følge opp strategiske planer, delta aktivt på ulike næringslivsarenaer, bygge nettverk m.m.

I små kommuner er kommunens rolle som produsent og entreprenør særlig viktig. Kommuneorganisasjonen har stor betydning for utvikling da små kommuner som oftest ikke har andre store aktører som drar lasset. Dette gjelder også for Beiarn, og det er viktig å få aksept for kommunens rolle i en slik sammenheng.

Tradisjonelt har landbruket representert en hjørnestein som næring i Beiarn. Sysselsettinga har de siste årene holdt seg relativt stabil, men den langsiktige utviklingen viser imidlertid at sektoren sysselsetter færre årsverk som følge av nedbygging av bruk samt effektivisering av driften. Flere unge har tatt over i Beiarn, men vi er likevel bekymra for framtida. 1839 Lokalmat har gitt økt sysselsetting og positive ringvirkninger. Samtidig er det ei utfordrende tid globalt, og det merkes også her. Reiselivssatsinga begynner å vise tegn til små spirer, og her kan vi påvirke gjennom tilrettelegging.

Beiarn har ikke mange store bedrifter, men vi har små og mellomstore aktører som er svært viktige for bygda vår. Vi har også flere enkeltmannsforetak, og har opplevd et oppsving i nyetableringer den siste tida, blant annet har Beiarn endelig fått etterlengta frisørtilbud på plass.

For å styre mot ei ønska utvikling er vi nødt til å ta aktive grep. Vi må være bevisst hvor vi vil, og sørge for en felles innsats for å nå frem. Det skal vi gjøre i sterk konkurranse med andre attraktive bo- og oppvekststeder. Vi må bruke våre fortrinn, og ta grep som bidrar til at innbyggerne trives og ser bygda vår som et trygt og spennende sted for å drive næring. Koronapandemien ga verden sjumilsstøvler i den digitale utviklinga, og rundt om i landet oppleves en økt interesse for å bo landlig og jobbe hjemmefra. Beiarn kommune har gjort et viktig arbeid for god dekning, og dette kan bli et spennende område fremover.

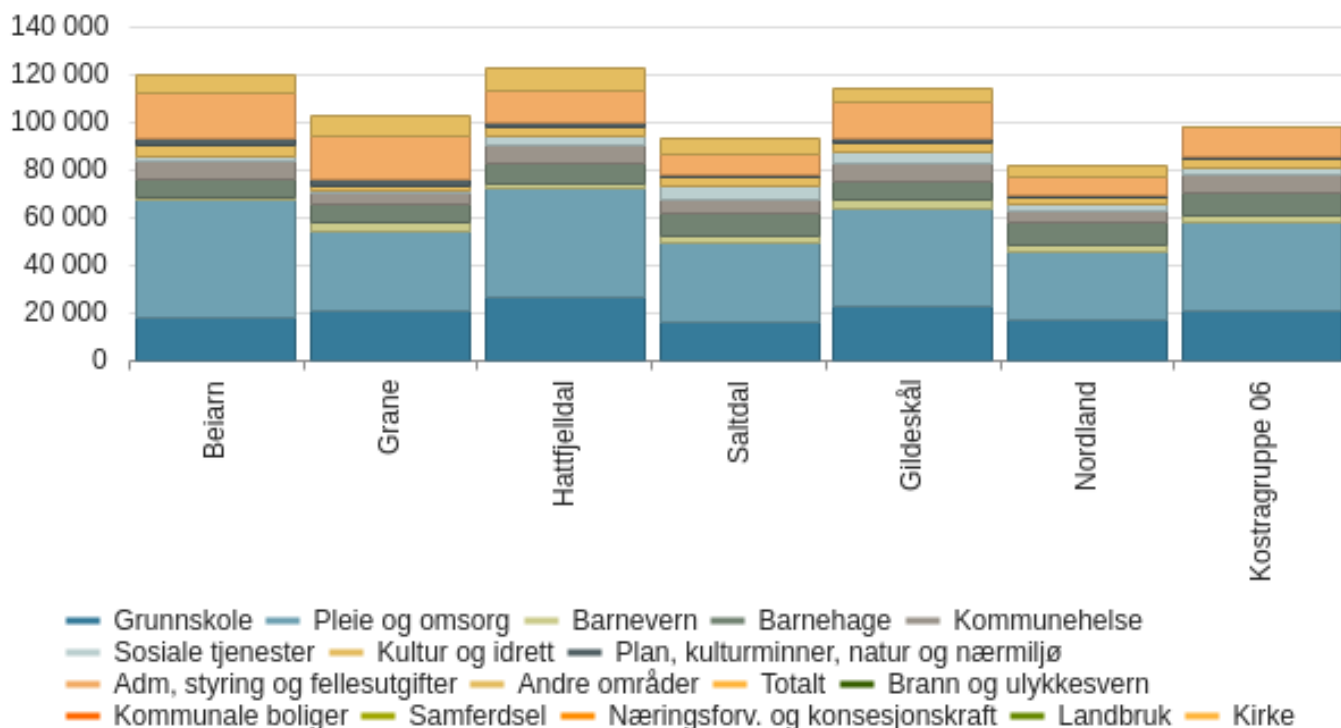
Beiarpuls var et treårig kommunalt næringsprosjekt med fokus på stedsutvikling og reiselivssatsing. Det ble på flere måter et vellykka prosjekt som skapte engasjement, og bidro til omdømmebygging, rekruttering og tilflytting. Å videreføre satsingen vil være betydningsfullt for å nå de målene vi har satt oss.

Stillingen som nærings sjef ble vedtatt å settes vakant i 2023. Oppgavene som ble ivaretatt i denne stillingen tidligere har til dels blitt fordelt internt i administrasjonen. I tillegg deltar kommunen aktivt i flere viktige samarbeid for utvikling på tvers av kommunegrensene. Å lykkes med steds- og næringsutvikling vil være utfordrende uten ressurser til å jobbe med dette fremover.

KOSTRA og nøkkeltall 2022

Beiarn Kommune

Utgifter og formål sammenlignet med andre

	Beiarn	Grane	Hattfjelldal	Saltdal	Gildeskål	Nordland	Kostragruppe 06
Grunnskole	18 144	21 232	26 348	16 467	22 883	17 381	20 533
Pleie og omsorg	49 280	33 379	46 315	33 475	41 124	28 609	37 253
Barnevern	977	3 105	1 613	2 355	3 230	2 593	3 170
Barnehage	7 803	7 855	8 373	9 353	7 861	9 049	9 500
Kommnehelse	7 427	5 311	7 969	5 702	7 541	5 515	7 336
Sosiale tjenester	2 187	620	3 252	6 390	4 997	2 959	2 895
Kultur og idrett	4 889	2 156	3 779	2 992	3 957	2 939	3 984
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	2 298	2 227	1 959	1 346	1 913	913	1 333
Adm, styring og fellesutgifter	18 921	18 456	13 964	8 721	15 089	7 394	11 724
Andre områder	8 044	8 718	9 459	6 138	5 953	4 906	837
• Brann og ulykkesvern	1 621	2 694	1 941	1 467	1 670	1 344	1 767
• Kommunale boliger	833	-547	2 851	-72	1 329	316	495
• Samferdsel	6 324	6 202	8 746	2 595	4 911	2 310	3 275
• Næringsforv. og konsesjonskraft	-3 468	-1 789	-6 722	920	-3 478	-77	-6 442
• Landbruk	1 265	766	1 459	298	-52	196	497
• Kirke	1 469	1 392	1 184	930	1 573	817	1 245
Totalt	119 970	103 059	123 031	92 939	114 548	82 258	98 565

Grunnskole

	Beiarn 2021	Beiarn 2022	Grane	Hatt- fjelldal	Saltdal	Gildeskål	Nordland	Kostra- gruppe 06
Prioritet								
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgif (B)	14,7 %	16,0 %	21,0 %	21,5 %	16,6 %	20,6 %	21,0 %	21,0 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B)	172 405	191 607	138 607	180 733	112 893	172 193	116 037	142 588
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B)	3 150	4 342	16 962	11 680	7 701	8 457	8 181	13 022
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år (B)	25 833	23 321	51 173	63 328	20 725	49 255	27 396	32 673
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år (B)	6 512	7 083	4 087	6 160	3 285	2 411	2 531	4 279
Produktivit								
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen (B)	1 382,7	1 827,2	1 100,7	3 809,2	2 602,6	2 516,0	1 368,1	1 698,6
Driftsutgifter til undervisningsmateriell (202), per elev i grunnskolen (B)	2 778	2 568	3 353	5 176	2 341	2 101	2 291	3 248
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. årstrinn (B)	9,2	7,3	9,3	6,5	10,6	7,6	10,7	8,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B)	191 716,0	205 345,7	159 561,2	190 824,4	115 557,8	182 287,2	124 427,3	153 859,4
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per (B)	231 816	247 123	202 236	258 245	143 481	235 144	156 179	192 439
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B)	35 667	51 200	41 097	42 667	28 437	35 400	34 598	38 456
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev (B)	174 098,8	187 222,2	171 100,7	179 496,2	114 352,6	181 478,7	122 529,0	153 139,9
Dekningsgrad								
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	7,4 %	8,6 %	10,1 %	4,6 %	8,8 %	13,3 %	9,7 %	9,8 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)		4,9 %	7,9 %	3,1 %	3,7 %	4,3 %	4,7 %	5,6 %
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring (B)	100,0 %		100,0 %	100,0 %	97,7 %	100,0 %	97,0 %	96,0 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (B)	15,0 %	13,2 %	58,5 %	30,0 %	34,3 %	48,6 %	51,9 %	53,0 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)								
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 213, 215, 222, 223)	17 325	18 814	29 979	33 363	75 612	43 573	4 017 599	1 766 881

Barnehage

	Beiarn 2021	Beiarn 2022	Grane	Hatt- fjelldal	Saltdal	Gildeskål	Nordland	Kostra- gruppe 06
Prioritet								
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	7,5 %	6,8 %	8,0 %	6,9 %	9,6 %	7,2 %	11,4 %	10,0 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B)	221 625	157 137	196 914	243 205	196 792	213 465	192 813	218 203
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage (B)	212 222	168 130	175 145	237 800	203 493	216 152	189 235	204 109
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstimer (kr) (B)	97,2	77,3	81,2	110,2	94,0	100,2	87,6	94,5
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (B)	9 821	11 741	10 934	8 300	11 984	10 021	11 413	10 363
Dekningsgrad								
Andel barn 0 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 0 år (B)	0,0 %	0,0 %	6,3 %	0,0 %	9,8 %	0,0 %	4,4 %	1,7 %
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	73,3 %	76,2 %	90,9 %	75,0 %	83,8 %	76,0 %	90,2 %	88,3 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	96,0 %	100,0 %	97,2 %	95,0 %	96,1 %	93,5 %	97,3 %	97,9 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	84,6 %	100,0 %	50,5 %	91,0 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass (B)	0,0 %	13,0 %	21,8 %	8,1 %	10,3 %	21,0 %	13,1 %	14,9 %
Kvalitet								
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	7,1	5,4	5,8	12,6	6,1	9,5	6,8	8,6

Produktivitet – Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	106 333	59 333	35 667	51 200
Grane	31 857	32 056	33 325	41 097
Hattfjelldal	61 556	135 800	76 111	42 667
Saltdal	28 955	37 449	43 241	28 437
Gildeskål	38 256	33 000	38 444	35 400
Nordland	33 743	35 584	36 233	34 598
Kostra- gruppe 06	37 911	39 090	40 061	38 456

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 213, 215, 222, 223)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	20 856	19 582	17 325	18 814
Grane	28 805	30 578	30 767	29 979
Hattfjelldal	31 624	27 131	33 027	33 363
Saltdal	62 438	60 801	68 328	75 612
Gildeskål	45 880	43 397	45 352	43 573
Nordland	3 736 569	3 661 250	3 885 457	4 017 599
Kostra- gruppe 06	1 613 741	1 582 156	1 692 531	1 766 881

Pleie og omsorg

	Beiarn 2021	Beiarn 2022	Grane	Hatt- fjelldal	Saltdal	Gildeskål	Nordland	Kostra- gruppe 06
Prioritet								
Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	3,5 %	2,5 %	2,7 %	4,4 %	4,9 %	0,0 %	3,4 %	2,3 %
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	54,7 %	56,7 %	57,7 %	47,6 %	41,2 %	54,4 %	45,1 %	46,5 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	42,9 %	43,1 %	33,9 %	38,1 %	45,3 %	37,5 %	36,4 %	40,5 %
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	41,0 %	40,6 %	39,6 %	46,2 %	52,4 %	45,6 %	51,2 %	50,7 %
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B)	297 195	276 167	204 318	466 314	279 582	228 384	300 180	298 381
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B)	1 648 350	1 793 600	1 484 136	1 730 667	1 597 683	1 569 394	1 521 481	1 533 198
Dekningsgrad								
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser (B)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,6 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	81,0 %	92,7 %	87,9 %	87,9 %	91,3 %
Kvalitet								
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	95,2 %	100,0 %	94,4 %	100,0 %	93,5 %	97,9 %	98,1 %
Økonomi								
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	10,5	11,5	9,1	7,4	15,6	10,2	11,0	10,3

Kvalitet – Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	100,0 %	100,0 %	100,0 %	95,2 %
Grane	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Hattfjelldal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	94,4 %
Saltdal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Gildeskål	93,5 %	93,5 %	93,5 %	93,5 %
Nordland	97,9 %	98,1 %	98,6 %	97,9 %
Kostra- gruppe 06	99,2 %	98,0 %	99,0 %	98,1 %

Kommunehelse

	Beiarn 2021	Beiarn 2022	Grane	Hatt- fjelldal	Saltdal	Gildeskål	Nordland	Kostra- gruppe 06
Prioritet								
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B)	3 665	3 228	4 197	6 641	2 894	7 666	3 821	4 866
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år (B)	13 340	10 375	17 297	31 852	11 664	33 583	15 477	20 654
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B)	321	139	578	646	378	698	383	338
Dekningsgrad								
Reservekapasitet fastlege (B)	147,1	133,1	100,7	87,6	106,2	134,5	102,3	107,8
Andre nøkkeltall								
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	95,2 %	100,0 %	94,4 %	100,0 %	93,5 %	97,9 %	98,1 %
Økonomi								
Gjennomsnittlig listelengde (B)	476,0	488,5	596,0	571,0	645,6	495,7	787,3	614,1

Sosiale tjenester

Kvalitet – Gjennomsnittlig deltakelseslengde (måneder)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	10	9	3	3
Grane	8	9	4	3
Hattfjelldal	6	11		
Saltdal	7	9	8	8
Gildeskål	8	9		3
Nordland	0	0	0	0
Kostra-gruppe 06	0	0	0	0

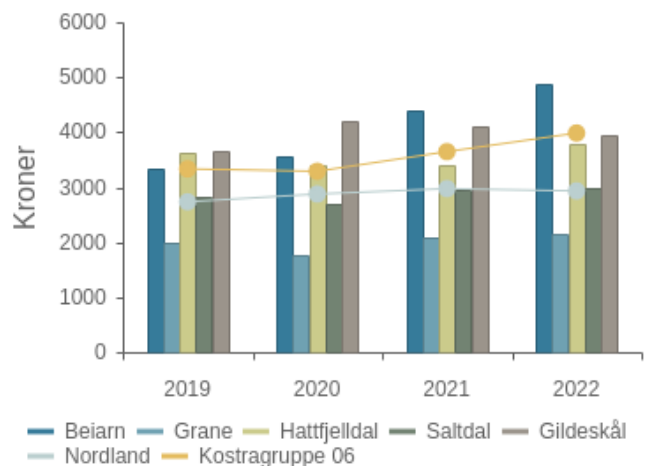
Kommunale boliger

Prioritet – Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	9 834	218	1 948	1 573
Grane	0	0	5 873	0
Hattfjelldal	0	0	0	628
Saltdal	0	483	207	622
Gildeskål	14 171	6 528	613	678
Nordland	1 181	1 098	1 275	913
Kostra-gruppe 06	2 679	1 319	1 729	1 073

Kultur og idrett

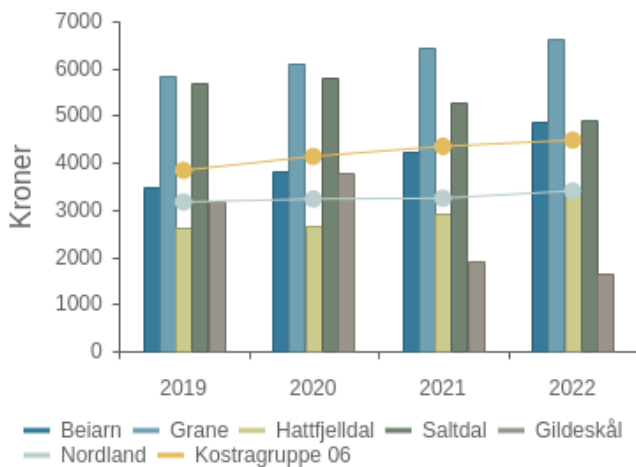
Prioritet – Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	3 326	3 560	4 406	4 889
Grane	1 995	1 778	2 072	2 156
Hattfjelldal	3 619	3 405	3 386	3 779
Saltdal	2 823	2 707	2 966	2 992
Gildeskål	3 670	4 200	4 114	3 957
Nordland	2 733	2 875	2 972	2 930
Kostra-gruppe 06	3 332	3 288	3 645	3 984

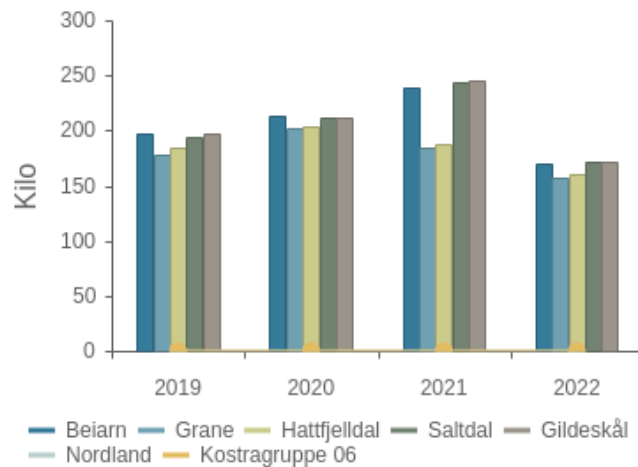
Vann, avløp og renovasjon

Produktivitet – Årsgebyr for avløpstjenesten – ekskl. mva. (kr)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	3 480	3 830	4 213	4 882
Grane	5 826	6 117	6 422	6 614
Hattfjelldal	2 604	2 668	2 932	3 372
Saltdal	5 687	5 814	5 274	4 922
Gildeskål	3 168	3 780	1 919	1 655
Nordland	3 163	3 227	3 243	3 399
Kostragruppe 06	3 835	4 130	4 344	4 477

Kvalitet - Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)

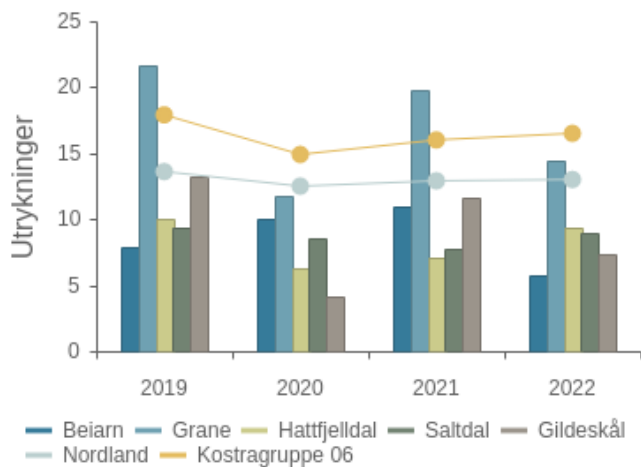
	2019	2020	2021	2022
Beiarn	198	213	239	169
Grane	178	202	185	158
Hattfjelldal	184	204	187	160
Saltdal	195	212	244	172
Gildeskål	197	212	246	172
Nordland	0	0	0	0
Kostragruppe 06	0	0	0	0

Kvalitet – Estimert gjennomsnittsalder for kommunalt spillvannsnett med kjent alder (år)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	29,0	29,0	29,0	30,0
Grane	49,0	50,0	51,0	52,0
Hattfjelldal	38,0	39,0	40,0	41,0
Saltdal	27,0	31,0	32,0	33,0
Gildeskål	41,0	44,0	45,0	46,0
Nordland	35,0	38,0	38,0	39,0
Kostragruppe 06				

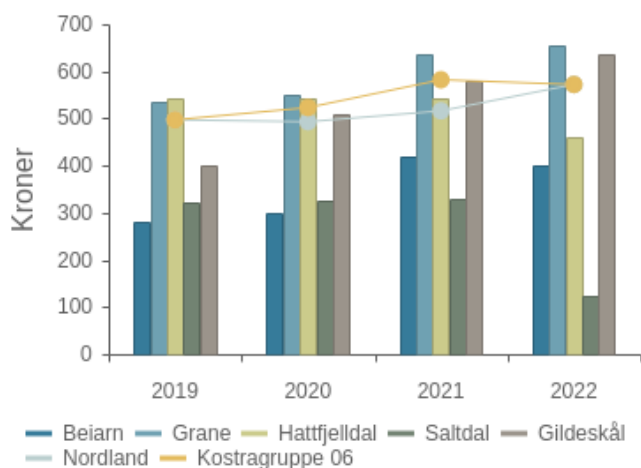
Brann og ulykkesvern

Prioritet – Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere

	2019	2020	2021	2022
Beiar	7,9	10,0	10,9	5,8
Grane	21,6	11,7	19,8	14,4
Hattfjelldal	10,0	6,3	7,1	9,4
Saltdal	9,4	8,6	7,8	9,0
Gildeskål	13,3	4,2	11,6	7,3
Nordland	13,6	12,5	12,9	13,0
Kostragruppe 06	17,9	14,9	16,0	16,5

Kvalitet – Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr)

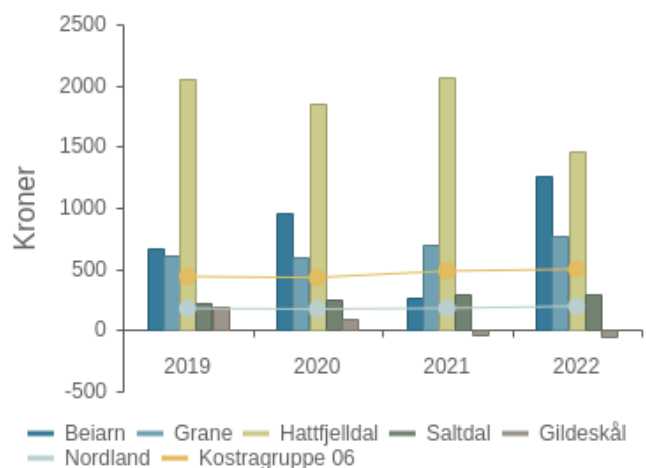
	2019	2020	2021	2022
Beiar	280	300	420	400
Grane	534	549	637	654
Hattfjelldal	543	543	543	462
Saltdal	321	327	328	124
Gildeskål	400	509	581	638
Nordland	497	493	516	572
Kostragruppe 06	497	523	582	572

Prioritet – Tilrettelegging og bistand for næringslivet nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)

	2019	2020	2021	2022
Beiar	-287	1 388	827	2 214
Grane	-191	8 383	294	-901
Hattfjelldal	-67	-9 938	-4 354	-3 430
Saltdal	964	911	1 062	1 369
Gildeskål	752	2 144	1 621	4 778
Nordland	177	33	412	544
Kostragruppe 06	166	-344	-136	269

Landbruk

Prioritet – Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)

	2019	2020	2021	2022
Beiar	668	954	268	1 265
Grane	606	593	700	766
Hattfjelldal	2 059	1 855	2 074	1 459
Saltdal	217	254	288	298
Gildeskål	194	94	-41	-52
Nordland	176	171	178	195
Kostragruppe 06	437	429	482	497

Flyktninger og integrering

Andre nøkkeltall – Flyktninger – Anmodning om bosetting – antall personer

	2019	2020	2021	2022
Beiarn			0	50
Grane			0	30
Hattfjelldal			0	45
Saltdal	10	10	10	50
Gildeskål			0	40
Nordland			365	2 750
Kostra- gruppe 06			186	1 460

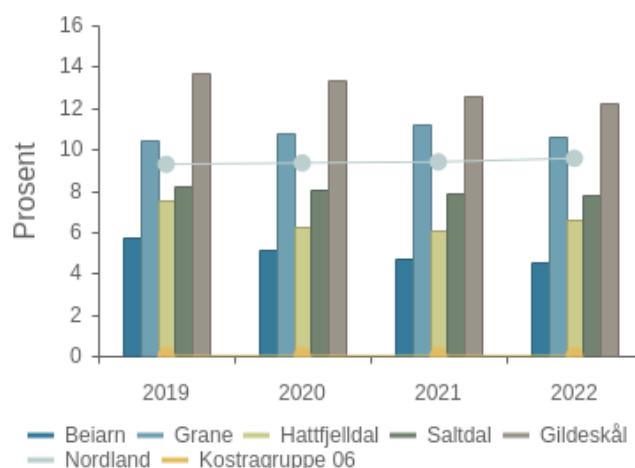
Andre nøkkeltall – Flyktninger – Faktisk bosetting – antall personer

	2019	2020	2021	2022
Beiarn			0	44
Grane			0	29
Hattfjelldal			0	21
Saltdal	10	11	10	50
Gildeskål			0	59
Nordland			338	2 505
Kostra- gruppe 06				

Andre nøkkeltall – Flyktninger – Vedtak om bosetting – antall personer

	2019	2020	2021	2022
Beiarn			0	50
Grane			0	30
Hattfjelldal			0	45
Saltdal	10	15	10	50
Gildeskål			0	70
Nordland			365	2 911
Kostra- gruppe 06			181	1 461

Andre nøkkeltall - Innvandrere i prosent av befolkningen

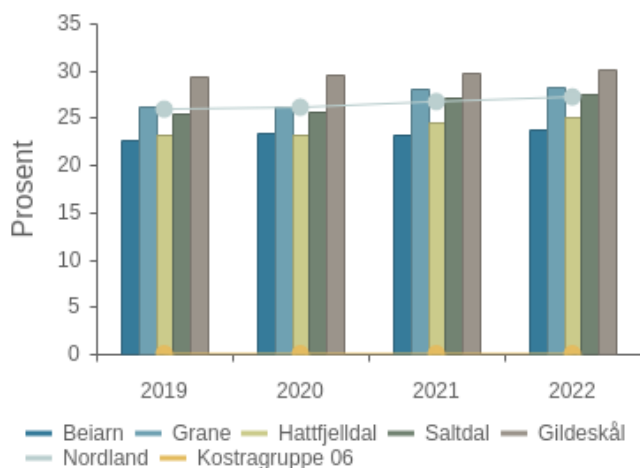
	2019	2020	2021	2022
Beiarn	5,8 %	5,1 %	4,7 %	4,5 %
Grane	10,4 %	10,8 %	11,2 %	10,6 %
Hattfjelldal	7,5 %	6,2 %	6,1 %	6,6 %
Saltdal	8,2 %	8,1 %	7,9 %	7,8 %
Gildeskål	13,7 %	13,3 %	12,6 %	12,2 %
Nordland	9,3 %	9,3 %	9,4 %	9,6 %
Kostra- gruppe 06				

Andre nøkkeltall - Tilskudd fra IMDi (kr)

	2019	2020	2021	2022
Beiarn	3 607 400	2 468 928	1 228 100	6 859 300
Grane	6 894 405	2 778 628	1 767 090	5 041 400
Hattfjelldal	4 276 593	2 608 303	1 078 000	3 293 850
Saltdal	13 595 645	10 633 281	12 935 352	14 528 569
Gildeskål	3 691 415	2 365 100	604 500	9 226 500
Nordland		616 852 993		
Kostra- gruppe 06	337 735 913	227 100 073	209 026 467	

Folkehelse

Befolkning – Befolkning – Personer som bor alene, 45 år +

	2019	2020	2021	2022
Beiarne	22,7	23,4	23,3	23,7
Grane	26,2	26,2	28,1	28,3
Hattfjelldal	23,3	23,2	24,5	25,0
Saltdal	25,5	25,6	27,2	27,6
Gildeskål	29,4	29,6	29,8	30,1
Nordland	25,9	26,1	26,7	27,2
Kostragruppe 06				

Helsetilstand – Overvekt og fedme, 17 år

	2019	2020	2021	2022
Beiarne	31,0	32,0	26,0	29,0
Grane	27,0	33,0	33,0	33,0
Hattfjelldal	37,0	30,0	30,0	22,0
Saltdal	32,0	28,0	28,0	28,0
Gildeskål	34,0	36,0	37,0	44,0
Nordland	28,0	27,0	27,0	28,0
Kostragruppe 06				

Levekår – Indeks berekna utgiftsbehov

	2019	2020	2021	2022
Beiarne	1,393	1,396	1,440	1,423
Grane	1,288	1,281	1,277	1,292
Hattfjelldal	1,363	1,350	1,364	1,375
Saltdal	1,128	1,138	1,147	1,154
Gildeskål	1,305	1,307	1,287	1,284
Nordland	1,066	1,069	1,069	1,065
Kostragruppe 06	1,170	1,166	1,166	1,166

Verdigrunnlag

I 2018 startet administrasjonen et internt arbeid forankret i kommunestyret.

Arbeidet er knyttet til de vedtatte verdiene og hva hver enkelt av oss vil stå for i hverdagen.

Vi gleder oss til ytterligere å konkretisere og å vise vår forståelse av verdiene. Verdiene er:

- VILJE
- ÅPENHET
- STOLTHET
- SAMHOLD